СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа в Америцї і орган „Руского Народного Союза“.

Рік XV. Ню Иорк, Четвер, 11-го Липня 1907. Число 28. Vol. XV. New York, N. Y. Thursday, July 11, 1907. No. 28.

Від Головного Уряду Р. Н. Союза в Америцї.

Розмет за місяць Червень 1907.

За померших членів, їх жінок і за случаї каліцтва:

Від. 48. Михаїл Гавран, умер 26. Авґ. 1906	$1000.00
Від. 92. Петро Скрут, умер 14. Мая 1907	$1000.00
Від. 9. Михаїл Ковач, умер 15 Мая 1907	$1000.00
Від. 61. Михаїл Попович, 1. Юнія 1907	$1000.00
Від. 139. Орест Бурка, 7. Юїя 1907	$1000.00
Від. 1. Катерина Ґлова, жена Івана, 9 Мая	$400.00
Від. 132. Анна Вірчак, жена Івана, 8. Апр. 1907	$400.00
Від. 123. Григорий Мрикало, утратив ногу	$200.00
Від. 58. Гаврило Пиж, зійшов з ума	$150.00
Разом	$6150.00
Платня головних урядниківза Юнїй	$155.00
Адмінїстрація Союза за Юнїй	$79.43
Решта за 15.000 грамот	$390.00
Бонди гол. урядників	$52.00
Весь розхід виносить	$6.826.43

Розмет платить 7629 членів на цїле посмертне (кождий по 86 центів) і 749 членів на пів посмертного (кождий по 43 цнт.).

Крім того кождий член платить за орґан „Союза“ по 10 цент. на Фонд резервовий по 2 центи, на Фонд Народний по 1 центї, на Фонд Бідних по 1 центї.

Разом платить: член на цїле посмертне $1.00 а на половину посмертного 57 центів.

К. Кирчів, предсїдатель. *С. Ядловский*, секретар.
А. Шаршонь, касієр.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАР.

Липень.

11	Ч.	Кира і Іоана
12	П.	Петра і Павла
13	С.	Собор 12 Ап.
14	Н.	Кос. і Д.
15	П.	† Пол. Ризи ПБ.
16	В.	Анатолія
17	С.	Андрея крит.

ДО ЧИТАЛЕНЬ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ І КАНАДІ.

Прошу всї рускі читальні в Злуч. Державах і Канадї, щоби подали менї як найскорше: 1. назву своєї читальні, 2. місце побуту 3. час заснованя 4. число членів 5. число книжок і газет 6. імена урядників.

Се все хочу подати в календари „Р. Н. Союза" на рік 1908.

Відповіди треба засилати до:
Rev. St. Makar,
11 May Str.,
Ansonia, Conn.

— Жертвою безглуздної стрілянини дня 4-го юлія с. р. впало у Злучених Державах 37 убитих а 2153 покалїчених і поранених. З того в Ню-Йорку було 5 убитих, 6 смертельно а звиж 500 легко поранених. В минувшім роцї було з тої самої нагоди 33 убитих — отже слїдно сього року досить значний поступ американського „патріотизму".

— З цїлої повени. найсуперечнїйших вістий про висланє великого числа воєнних кораблїв Сполучених Держав на води Тихого океану дасть ся тепер уже рішучо сказати, що ся висилка в дїйсности відбуде ся. До пристаней калїфорнійских має відїйти 16 великих панцирників, як говорить ся, лишень на вправи, вдїйсности однак; щоб заімпонувати Японцям видом великої воєнної фльоти. Через сю висилку, зґромадить ся коло Калїфорнії уся американська фльота, яка буде числити там 19 панцирників. Се буде мати також великий вплив на уложенє ся відносин ррбітничих на заході. Щоби запобігти евентуальному жаданю підвижки платнї тамошних робітників адміральский штаб уже завздалегідь оголосив, що готов є спровадити цїлий бруклинський Navy Yard. Фльота має об'їхати усю полудневу Америку, то є відбути дорогу 13 тисяч миль, що забере около 60 днів часу. Має ся розуміти, що ся забавка поглотить великі суми. Саме вуглє, яке мусить ся спалити представляє вартість пів міліона долярів. В сім не суть вчислені кошта достави його до надбережних стаций, робітники, склади і т. д. Коли на сей переїзд фльоти звернено увагу японьского посла Аокого, та запитано його, чи японьске правительство не возьме сього сконцентрованя фльоти за грозьбу або неприятельскі заміри, відказав він, що Япан уважає се за цїлком внутрішну справу Злуч. Держав, про яку не оплатить ся і говорити.

— **Леґіслятура** стейту Delaware ухвалила дня 31-го марта с. р. закон який війшов вже в житє: під карою 25 долярів заказує ся підчас їзди потягом через землю стейту пити горівку або иньші горячі напої.

— **В Пітсбурґу, Па.** за плюте на хідники по улицях арештовано колисьто більше як сто осіб і усіх позасуджовано на 5 долярів кари. Право, яке забороннює плювати по улицях істнує в Пітсбурґу від давна, лиш його не придержувано ся. Тепер допервa на жаданє міскої ґіґієнічної комисиї почали опять на нього оглядати ся.

— **Фабриканти** шовкових виробів в Paterson і Lawrence задумали повести конкуренцію з шовковими фабриками у Франциї, де вирабляє ся найлутший шовк. В тій цїли спровадили они за контрактом (фабрикантам вільно обходити право) робітників з Roubaix, Lille, Tourgoing, в европейській Франциї, обіцюючи їм високу платню. Як що однак французькі робітники паучили їх свого способу — викинено їх з роботи, яко за дорогих і непотрібних.

— Гр. кат. парохію в Elmira, N. Y. обняв о. Нестор Воленьский.

— **Щорічна** промислова виставa у Вінніпеґу відбуде ся сего року від дня 13-го до 20-го липня. Цїни їзди желїзницею з ріжних місцевостий Канади на сю виставу будуть знижені.

— **В Kenora, Ont.** потреба богато робітників до желїзної дороги. Платня 2 дол. на день.
(К. Фар.)

—**Дня 28-го червня** с. р. приїхало до Вінніпеґу 500 руських іміґрантів з Галичини. (К. Фар.)

— **В провінциї** Альберта треба народних учителїв так по руських як і неруських кольонїях. — За послїдних 6 лїт платня учительска в сїй провінциї побільшилась значно. Пересїчна платня народного учителя, в сїй провінциї виносить тепер 50—60 долярів. (К. Фар.)

— **Стан засівів в Галичинї.** Стан засівів в Галичинї з початком червня с. р. представляв ся не дуже корисно. У східній Галичинї удав ся досить добре ріпак. Пшениця озима в кількох повітах є зла, впрочім переважно середна. Пшениця яра в двох повітах зла, в иньших добра. Жито озиме зовсім не дописало. Вже лїпше є жито яре, котре лиш в однім Заболотівськім є зле. Ячмінь переважно добрий, так само овес. Конюшина середно добра, лиш в двох повітах зла, де миши наробили богато шкоди. Картофлї і бураки середно добрі. Найлїпше удав ся хміль. Подібний стан засівів є і в західній Галичинї. (Дїло).

— **„Дїло" доносить,** що зміст розмови Преосьв. Ортиньского з угорським міністром Апонїєм дневники подали невірно; епископ Ортиньский не ужив висловів, що національні справи не входять в обсяг його дїяльности і що мову уважає лише за средство до осягненя цїли, щоби здержати греко-католиків від переходу на православіє або протестантизм. Розуміє ся само собою, що владика передовсїм дбати буде о віру і церков; алеж і справа національна, як дав уже й в краю докази сього, не тільки не є йому рівнодушна, а противно навіть дуже лежить йому на серцю. З приятностию простуємо отже за „Дїлом" подану вість у Новинках в 27-ім числї нашої часописи.

— **В стейтї Ню Джерзі** з днем 1-го юлія с. р. війшло в житє нове право, що всякий чоловік, що хоче займати ся пересилкою гроший до старого краю мусить зложити 20 тисяч дол. кавциї, або знайти собі чоловіка, який заручив-би за нього на таку суму.

— **Що москвофіли** лишень для туманеня народа кричать заєдно про „русскість" і т. п. а самі в ґрунтї річи лишень риють на його шкоду, се є загально звісна річ. Ось як відносить ся до сего, що для народа є найсьвятійше, бо до його бесїди москв. посол нехай послужить слїдуюче:

Doniesienie d-ra Mikolaja Hlibowickiego do świetnej c. k. Prokuratoryi Państwa w Złoczowie w kierunku zbrodni z § 99 u. k.", внесене д. 24. цьвітня с. р. підчас віча в Добротворі, уладженого przez komitet wyborczy, wybrany przez członków t. zw. partyi staroruskiej. Dr Mik. Hlibowicki кінчить своє doniesienie словами: Nie nazywając sprawców intelektualnych tego zdarzenia, upraszam: Świetna c. k. Prokuratorya Państwa raczy zarządzić jak najdokładniejsze zbadanie sprawy, w razie zaś, gdyby sprawa przedstawiała się li tylko jako przekroczenie ustawy o ochronie czystości i swobody wyborów, upraszam o podjęcie starań celem delegacyi w tej sprawie c. k. Sądu powiatowego w Złoczowie. Переслуханий д. 13. мая с. р. судиєю слїдчим п. Слявіком, d-r Mik. Hlibowicki własnoręcznie spisał swoje zeznanie. Як в doniesieniu, так і в тих zeznaniach d-r Mik. Hlibowicki досить виразно вказує на dobrotworskich prowodyrów hajdamacko-ukraińskiej grupy, na ks. Romaniszyna tudziez nauczyciela Majkę.

Ось в практицї так представляють ся фрази і крики москвофілів про „русскість". Коли цїлий народ здійняв ся до борби про права своєї бесїди, коли тисячі громад боре ся о заведенє руського язика ,то сей, котрий кричить найбільше, сам урядує зі судом по польски!...

— **В тульскій ґуберниї** (Росія) хлопи з пімсти за се, що цар розвязав Думу палять маєтности поміщиків. Між иньшими спалено добра ґрафа Бобриньского, презеса партиї контитуцийних демократів.

— **Славяньске Іміґраційне Товариство** в Ню-Йорку пошукує чоловіка, який би міг стати его представителем на Елис Айленд.

Докладне знанє англійскої мови доконче потрібне.

Голоситись лише письменно до:
Slavonic Immigrant Society,
35 Broadway, New York City.

СПРОСТОВАНЄ.

В минувшім числї Свободи оголошено мильно: посмертне по женї Івана Ґлови $1000 і по Аннї Вірчак $1000. Мало бути $400 в однім і другім місци. Мусимо завважати, що се помилка друкарска — а не секретара Союза. Сума розходів подана добра.

Гейзелтон, Па. Бр. сьв. Арх. Михаїла, відд. 85

взиває усіх своїх так місцевих як і позамісцевих членів, щоби явили ся на місячний мітинґ, який відбуде ся дня 14-го юнія с. р о 1-ій годинї по пол. в гали під церквою, на якім то мітинґу має виповнювати ся і підписувати нові бляанкети прислані Гол. Урядом Р .Н. Союза.

М. Мардиняк предс.,
А. Романчак секр.

ОГОЛОШЕНЄ.

Ню-Йорский Боян приготовлює Концерт в честь Преосьв. Владики. Єслиби хто з околицї Ню-Йорку мав визначний — красний голос чи то жіночий чи мужеский а мав охоту взяти участь в сім концертї — зволить ласкаво зголосити ся до галї при церкві сьв. Юрия в Ню-Йорку під ч. 332 E. 20 St. межи 1 a 2 Ave. Вступ догідний елевейтрами і карами.

Проби відбувають ся о 8 год. вече. Проба мужеского хору кождої середи, мішаного кождої пятницї в тижни.

За Боян:
о. Й. Чаплиньский предс.,
Мірон Гундич діріґент.

Всякі поясненя письменні уділить секретар:
Mr. Stephen Burdian,
433 E. 16 St| New York, N. Y.

ОТЪ КАССИРА КОМИТЕТУ ПРЕОСВ. ВЛАДЫКУ ПРИВИТАЮЩОГО.

До всеобщой вѣдомости.

Этимъ имѣю честь Всечестн. Духовенство и всѣхъ почтенныхъ Русиновъ увѣдомити, же тикеты на Банкетъ (обѣдъ), данный поводомъ привитанія Его Преосв. Еппа С. Ст. Ортиньского — можно у нижеписанного получити.

Тикетъ про одну особу стоитъ 5 дол. Банкетъ отбудеся въ Park Avenue Hotel, 22 and 23 Str. Madison Ave.

На банкетъ участьвуяти намѣряющихъ съ почтеніемъ прошу, дабы деньги на впередъ присылали на мою нижеподанну адрессу:

Rev. Gabriel Chopey,
44 Division St.,
Perth Amboy, N. J.

Американьска Русь перед приїздом епископа.

Більше, як двайцять лїт у нас не було більше важної справи, як орґанізація нашої гр. к. руської церкви.

І сьвященики і народ відчували конечну потребу сеї орґанізації маючи на своїй шкірі безупинні поневіряня від Айришів, себ-то від рим. кат. церкви — тай переживаючи з великою матеріяльною і моральною шкодою всякі невзгодни процеси — бійки і всякі другі усобицї, котрі виходили із-за сих непорядків. Ніяке питаня національне анї орґанізаційне не могло стати впереді — все квестія орґанізації церкви була першою. Довгі літа ми боролись за сю конечну орґанізацію, бо вколо церкви ґруповало ся цїле житє Русинів в Америцї — брацтва і всякі другі товариства. Ми на чужинї, чужі мовою, обичаями і звичаями — іншого захисту не мали. Для цїлої нашої суспільности була церков і брацтва. А ми хотїли — поневіряні чужинцями власної орґанізації — власної свободи. Та за ту свободу ми боролись усі — гр. к. мадярони боролись на свій лад через всякі міністерства мадярскі— і вибороли шкандальної памяти О. Годобая, а гр. к. з Галичини боролись за свою рідну руську церков — а як дійшло до послїдного зуспіли навіть крикнути „проч з Римом". Певно, що такий острий клич не міг не мати відгомону на батьківщинї. На многих соборчиках заговорили патріоти про ту справу — бо розходилось о ½ міліона Русинів — тай і Митрополит Шептицкий мусїв відозватись. Справдї не дуже дипльоматично відозвав ся Митрополит — але брошура наша „Унія в Америцї" з р. 1902 дала мужну і енерґічну відповідь на Єго провокації.

Від того часу заходи про епископство для Амер. Русинів не уставали. Ріжні мітинґи — меморанди — посольства до Апостольского Делеґата не уставали. Вистріляно усю амуніцію — тай на якийсь час царила тишина. А та тишина була так пригнобляюча, що змусила мене написати. „Ми засуджені на смерть."

Я тогди сказав: або ми католики і мусимо мати свою орґанізацію яка нам правно належить ся — або ми йдемо іншою дорогою.

Незалежно від нас іменує ся для нас епископа in partibus infidelium о. С. С. Ортиньского. Для нас була се несподїванка — але радісна несподїванка — бо як нас наші патріоти з Галичини запевняють — що лїпшого вибору не могло бути. Епископ посьвячений на томину Недїлю с. р. в Архи. кат. церкві Сьв. Юра. Не було там жадних польских Властий і ніяких інших Урядів. Дуже красно. Епископ наш поїхав на Угорську Русь — а навіть і до Буда-Пешту і — говорив з міністрами. Був і в Римі, бо мусїв бути. Вернув до Львова і править Богослуженя. Цїла Европа знає про се, що нашим Епископом вибраний О. Ортиньский — усі поважнїйші часописи Американьскі знають про сей справдї дуже важний факт — лиш ми, ті, для котрих той Епископ призначений нічогісенько не знаєм.

Ми до тепер не маємо ніякого урядового повідомленя, що Епископ має бути для нашої церкви наставником.

Та мимо того, що ми аж до тепер не маємо ніякого офіціяльного повідомленя — анї сьвященики, анї громади церковні — вже на вість про іменованє Епископа скликують ся збори до Піттсбург — вибирають комітет — сварять ся за гроші, хто буде платив за ті всякі керичі— а опісля скликують збори доНю-Йорку і хотять величаво приняти Епископа з ріжними амер. гумбуґами, на кошт народу. Питаю ся тепер тих аранжерів. Знаєте, коли Епископ приїде? Єсли так, чи Ви маєте урядове повідомленє? Від кого? Від Епископа, чи Від Ап. Делеґата? Яке те урядове повідомленє. Прошу оголосити!

Питаю ся Вас Панове. чому Ви першому Епископови для Америки ставите колоди? Чому Ви займаєте ся справами — про котрі Вас ніхто ніколи не просив? Чому Ви жебраєте гроші по парохіях — а не знаєте — на що ті гроші маєте обернути?

Досить буде часу, як нас наш Епископ урядово повідомить, що Він, тогди, а тогди приїде — досить буде нагоди привитати чемно і сердечно церковного Достойника — не знаючи єще до тепер з якою властію Він до нас іде. Поживемо — побачимо. А вже річ самого Епископа буде скликати всїх сьвящеників і тростісів церковних; для великої паради тепер нема місця.

 Нестор Дмитрів.

Запорожська слава.

Оповідане.

(Продовжене).

I.

У ті-ж самі смутні часи, на нашій безталанній Україні, у Мишуриним Розі, що й тепер ще визначаєть ся на Дніпрі, жив старий козак Омелко Шкандиба з жінкою Одаркою, дочкою Марійкою і приймаком Іваном.

Приймак цей був сином козака Шевчика, товариша і побратима Шкандиби. Шевчик і Шкандиба за молоду не козакували, а з своїми батьками працювали на запорожськім перевозі через Дніпро, що з давної давнини був тут меж Мишуриним Рогом і Переволочиною. Тільки як підняв ся Богдан Хмельницький на ляхів і почав ся великий рух усього українського поспільства, покинули Шевчик і Шкандиба своїх жінок і дітий на батьків, а самі, разом з усїма иншими лоцманами, рушили у поход і були з Богданом під Корсунем і під Збаражем, добуваючи волю всїй великій Україні.

Богато полягло на очах козаків ворогів України і нарешті загнали ляхів аж за річку Случ, під саму Варшаву.

Не подужавши здолати силою великого натиску українського люду і не маючи розуму, щоб залишити Україну вільною і жити з нею, як з рідною сестрою, поляки пішли на раду. Упрохавши Богдана на замирення, вони зібрали велике війско і несподївано пішли на Україну війною. Хмельницький тим часом, довіряючись польському королеві, що вже замирив ся, послав частину козаків з своїм сином Тимошем визволяти з під турецької кормиги Волощину, а поспільство роспустив по селах сїяти хлїб. Через це, коли король польський увійшов з військом в українські землї, він не зміг виставити проти його стільки козаків, скілько було треба, і ляхи, напавши на козацький табор під Берестечком, перемогли і мало не половину козацького війска—поклали трупом.

Зостав ся на тому полї і козак Шевчик, бо його куля улучила у самі груди. Омелька Шкандибу тут теж було поранено кулею, але тільки у ногу, і він, хоч і через превелику силу, а всеж виратував ся з того лиха через лїси і болота.

Мало не через пів року дошкандибав Омелько до рідної оселї, перележуючи по хатах добрих людий, поки підгоювала ся рана. В дома почув він, що Шевчикова жінка вмерла і через те, памятаючи свойого побратима, Шевчик взяв його сина Івана, що зостав ся сиротою, до себе у прийми.

Омелькова жінка була людина щира. Вона зраділа, що по хатї забігало хлопя, і її Марійцї стало тепер веселїйше, бо було з ким бавитись.

Шкандиба хоч і шкандибав від своєї рани, але знову взяв ся до свого діла: сїв на пором і почав, як і ранїш, перевозити чумаків і всяких подорожнїх людий через Днїпро у Переволочину і Полтавщину і повело ся в його хатї знову лагідне життя рік за роком.

Тим часом Іван підростав і вже давно помагав названому батькови на перевозі. Ще минуло кільки років і з хлопця став бравий та дужий козак. Вже закручує він чорний вус, часто сїдлає вороного коня і привчаєть ся козакувати.

Підняла ся й дочка Шкандибина, Марійка, і росквітчала ся дївочою красою, мов квітка степова під теплим промінням весняного сонця. Гнучка, кароока, з рожевими губоньками і веселим поглядом, вона скрашала батькову хату, як промінь сонця скрашає блакитне небо. Не гадаючи про лихо, задивляєть ся Марійка на чорновусого Івана, коли той, загнувши шапку на бакир, виграє було на конї, набираючись козацького хисту.

Але гукнув з Чигирину гетьман Петро Дорошенко, щоб уставало козачество знову за волю рідного краю битись і поклик той увірвав лагідне і щасливе житя Шкандибиної сїмї, бо Іван Шевчик мусїв іти у війско.

Як прийшов час розлучатись Іванови й Марійцї, тодї тільки зрозуміли молодята, як щиро одно у одного закохали ся. Гіркими сльозами плаче Марійка, припавши Іванови на груди; не одірветь ся й козак від милої дївчини, щоб на коня сїсти.

Бачучи таке, старі й собі плачуть та дїтей втїшають, а нарештї й поблагословили їх святою іконою, щоб як повернеть ся Іван з походу, зараз їм і шлюб узяти.

Не подоба козакові, як кажуть „слини роспускати". Здавив Іван своє серце, спинив сльози, що підступали під горло, міцно ще раз стиснув у обіймах свою милу, сїв на коня і вкрив вулицю курявою.

Минув тяжкий рік. Облягли Дорошенка вороги всїма сторонами. Московське війско давило Україну з за Днїпра, польське руйнувало Волинь і Київщину, а султан турецький знищував Поділє. Люто відбивав ся гетьман, але знемігши, замирив ся з султаном та прохав його помочі проти Польщі й Московщини.

Як відійшли вороги з України, почали й козаки повертатись до дому. Їде на вороному з походу і Іван Шевчик, та щось кінь його спотикаєть ся, недобре віщує.

Під Черкасами почув вже Шевчик, що поки вони воювали за Днїпром з москалями, на Україну набігала орда і богато побрала людий у неволю; проїхавши-ж на південь ще три днї, Іван вже сам бачив попалені ордою села.

Скоро добув ся Іван і до Мишуриного Рогу, та тільки не весїля справляє, а пекучі сльози ковтає... Знайшов він Шкандибу з старою жінкою у безверхній хатї, та не знайшов біля їх своєї коханої дївчини, своєї названої сестри, своєї нареченої Марійки...

Тяжко ридала і вбивала ся Марійчина мати Одарка, оповідуючи Іванови про лиху годину, про люту Божу кару, як на її очах скрутили татари її рідну, її єдину дитину і потягли у злу неволю.

Тяжко тужив Іван, але недовго. Серце козака запекло ся пімстою... На ясні очи його насупили ся чорні брови, зуби сціпили ся, а рука прикипіла до гострої шаблї... Такий через два днї виїздив Шевчик з рідного міста на Запорожську Січ.

„Там...", міркував Шевчик так саме, як міркував і Грицько Зачепа, „там гуляє по степах з січовиками славний Сірко! Там трапить ся не один випадок пімстити ся ворогови. Там він розжене і знищить ворожу силу і, може, як що допоможе Милосердний, виратує свою милу!"

IV.

Поки на Україні чинили ся такі лихі події, у Туреччині, у Стамбулї, царював великий і могучий султан Махмуд четвертий.

Туреччина в ті часи була величезним і могучим царством. На суходолї у турецького султана була безліч війска, а моря: Чорне і Середземне, були рясно вкриті його ґалєрами. Не було на всьому сьвітї такого володаря, такого царя, щоб наважив ся піти на султана війною і за того всї сусїдні царі й королї платили йому щорoку данину за те тільки, щоб султан не воював їхніх земель, не руйнував городів і не забирав людий у неволю.

За ці останні три роки, воюючи польского короля і московського царя, а разом з ними і Україну, він поруйнував сїмнайцять українських городів, і сам король польский трохи не став його бранцем. Ніхто вже не насьмілював ся і в думці покладати, щоб наблизитись з своїм військом до його земель, одні тільки запорожці з своїм невсипучим кошовим Сірком не давали султанови спокою, набігаючи то байдаками на чорноморські і дунайські турецькі городи, то кіньми на улуси і городи його вірних підручних і підданих татар.

То там, та тут встромляла невеличка запорожська громада гострого цьвяшка у велике мусульманське тїло, дратуючи султана, як дратує іноді невеличка куслива муха людину, що хоче спати.

Поруйнувавши українські городи і примусивши гетьмана Дорошенка стати з ним до спілки, султан Махмуд замислив прилучити до себе й запорожців. З такою думкою вирядив він на запорожє посланців і писав до козаків такі слова (звичайні в грамотах турецьких султанів):

„Я султан турецький, Магометів син, брат сонцю і місяцю, нащадок і посланник Бога, володар царств: Македонського, Вавилонського, Ерусалимського, Великого і Малого Египту, цар над царями, державець над державцями, надзвичайний лицар, якого ніхто не переможе, невідступний охоронитель гробу Ісуса Христа, доглядач самого Бога, надія і утіха мусулманів, смута і великий заступник християн, — наказую вам, запорожські козаки, підкоритись під мою руку по добрій волі і без ніякого змагання і менї вашими нападами не обурювати. Султан турецький Махмуд четвертий."

Кошовий Сірко, повернувшись з під Ігрені, де вигубив татарську орду, застав на Січи саме з цим листом султанових післанців, що прибули з Стамбулу галерою Чорним морем та гирлом Днїпровим.

Хто хоч раз бачив турецький Стамбул, тому запорожська Січ, що була тоді біля річки Чортомлику, де тепер стоїть слобода Капулівка, здалась би не то що невеличкою, але зовсім нікчемною.

Не глибокі були Січові окопи, а стіни і башти, виплетені з лози і набиті землею, здавали ся тому, хто бачив турецькі фортеції, іграшкою. На доброго лицаря здавало ся, що й окопи й стїни конем можна перескочити.

У захисті невисоких січових стін стояла невеличка церковка, мов капличка, а навкруг від церкви роскидані були тринадцять і вісїм довгих хат, або куренїв. Од середини Січи до її краю добрий козак, здаєть ся, й камінцем би докинув. От і вся Січ! Дванайцять гармат по стїнах—от і вся її оборона.

„Невже-ж", дивували ся султанські післанці, „це та велика запорожська Січ, що три віки чинить нам такі шкоди, що навіть у самому Стамбулї нам небезпечно спати... і яку ми за три віки не спромогли ся зруйнувати? Невже та сама, що три столїтя стримить тут на Днїпрі посеред наших земель і коле наше тїло мов цьвяшок, що з чобота в'їв ся у підошву, що не дає нам безпечно виводити з України ясир і що з гетьманом Хмельницьким завалила Польщу?

— Це вона і є, та Січ! Не здивуйте, бо міць її не в окопах, стїнах і гарматах, а в міцній душі тих вочелюбивих людий, що живуть по січових куренях, а найбільше по плавнях, степах і байраках, під подушком блакитного неба та подихом вільного повітря.

Султан турецький Махмуд не вгадав тої могучої душі запорожців і своїм посланям до їх тільки виставив себе на глум всьому сьвітови.

Коли військовий писар, по наказу Сірка, голосно вичитав султанського листа на радї, що зібрала ся посеред січового майдану, товариство зашуміло і обурило ся, мов те море у бурю.

„Як?" гукали запорожці. „Покорити ся бусурменови, одвічному ворогови Христа і всього хрещеного люду?... Підхилити ся під того, хто катує і мордує у неволї тисячі людий з нашої рідної України? Не буде цього! Не дїжде поганий!"

— Зараз пиши, пане писарю, одпис! гукали инші. Нехай перше пошлїже нас ось куди! — і козаки показували руками собі за спину.

Почекавши, поки козаки викричались і нагомонились, кошовий підняв до гори булаву і зараз на Січовому майданї стало так тихо, наче всї заціпило.

„А слухайте, панове товариство!" промовив Сірко. „Чи не написати нам султанови оттак, як я казатиму. Ти, пане писарю, слухай мене та пиши, що я казатиму, а ви, панове, підказуйте від себе, хто що знає!"

І Сірко, а також і другі гострі на язик січовики, пригадуючи у веселїй розмові одно слово гостріше другого, один вираз кучерявіший за другого, зложили турецькому султанови оттакого листа:

„Ти дідько турецький, лисого чорта брат і товариш а самого люципера секретар! Який ти у бісового батька лицар, коли ти голим тїлом їжака не вбєш? Чорт викидає, а твоє військо пожирає. Не вартий ти синів християнських під собою мати; твого війська ми не боїмо ся, землею й водою будемо битись з тобою. Вавилонський ти кухар, македонський колесник, Ерусалимський броварник, александрійський козолуп, Великого і Малого Египта свинар, армянська свиня, татарський сагайдак, камінецький кат, подолянський злодїяка, самого гаспида нащадок і всього сьвіту і підсвіту блазень, а нашого Бога дурень, свиняча морда, кобилячий хвіст, різницька собака, нехрещений лоб, хай би взяв тебе чорт! Оттак тобі козаки відказали, плюгавче! Числа не знаєм, бо календаря не маєм, місяць на небі, рік у книзї, а день у нас такий, як і в Вас. А за сей лист поцілуй же ось куди нас!... Кошовий атаман Іван Сірко зо всім кошем запорожським!"

Лист вже згорнутий і до його прикладена велика, червона, військова печать. Вже кошовий попрощав ся з товариством, пішов у палаццу і, закликавши туди султанських посланців, доручив їм свій одпис... Вже посланці пішли на свою галеру, щоб плисти Днїпром до Чорного моря і далї до великого Стамбулу, а у Січи ще довго стояв регіт,—так догодив товариству батько кошовий своїм одписом.

Тут на майданї, де тільки що відбула ся рада, вже звила ся троїста музика і кілька барилок горілки, а з ними й гульня, бо козацтво одностайно праздникувало і щасливу січу з невірними і те, що добре „втерло носа" султанови.

Цікаво-б тепер зазирнути у Стамбул та подивитись, що там робив султан, одібравши від Сірка такого листа... А ось глянъмо.

У величезному палаці, біля берегу чарівного Босфору, сидить він сам один на мягкому тронї серед просторої й високої горницї. Султан Махмуд лютує. Грізно супить він чоло, несамовито водить навколо очима і з серця трясе бородою. Не вгамувало його й те, що везир привів на майдан десять запорожських бранців, захоплених на Вкраїні під Ладижиним, і на очах всесильного султана люто катував їх на смерть.

Минає вже третий день, як султан не їсть, не пє і не пускає нікого перед свої ясні очи. Немилий йому став і кальян з запашним тютюном... Невабить його навіть чарівна краса молодих, як весняний ранок, чарівниць, визбираних за для його похоти з усього сьвіту... він вже три ночі не був у гаремі.

Сумно у великому, як море, Стамбулї. Не чуть нігде музики. Геть аж у Скутару загнали вуличних танцюристок, щоб, крий Боже! не вразили вони душі султана своїми сьпівами та сьміхом.

Величезний палац султанський немов би замер. Тільки царедворці тремтючи прислухували ся під дверима султановських покоїв, благаючи всемогутнього Магомета, щоб вгамував він серце падішаха і одхилив від їх лихо.

„Що скоїлось?" питали один одного смутні царедворці, що не знали, який одпис одібрав султан від запорожців. „Чи не зрадила султанови яка з чорнооких чарівниць? Чи не переміг хто його славного війска?

— Ні, не може йому зрадити ні одна з коханок, бо їх невсипуче пильнують вірні і люті евнухи. Та й не вразило-б це так серця падішаха. Знявши голову зрадниці, він і хвилини-б не нудьгував за нею, бо у гаремі його більше тисячі жінок і дївчат, одна одної миліше, одна одної чарівнійше!... І війско його, як і до сього було, могуче, непереможне і грізне всьому сьвітови.

Царедворці не знали, що йому, тому султанови який держить під пятою пів Азії, всю Африку, Греків, Сербів, Болгарів, Волохів і Венґрів, що роздавив Венедів, і Гишпанців, що торік тільки підклонив під себе пів— України, що бере данину з польских королів і німецьких цісарів, — йому — кошовий запорожський, Сірко, не тільки що не хоче коритись, але нахабно у вічи сьмієть ся, і могучому султану, синови Магомета, пише такі образливі слова, що він, султан, не хоче й згадувати. З того часу як сьвіт стоїть, ніхто не чув про таке нахабство, і через те не диво, що Сіркова одмова гострим цьвяхом увійшла у серце султана.

Нарештї він грізно ляснув у долонї. 'Зявивсь царедворець і впав перед падішахом чолом на землю. Султан звелїв покликати великого везиря і наказав тому таку свою волю:

„Всїм післанцям, що може чули, який одпис давав йому, султанови, кошовий запорожський Сірко, урізати язик, щоб не змогли вони про те, що чули, росказати; на запороже послати велике війско, щоб зруйнувати Січ і скасувати кодло непокірливих харцизів на віки; Сірка-ж привезти у Стамбул живого, щоб зміг він сам, султан, своєю власною рукою його катувати, і, глузуючи з його лютої муки, в вічи йому дивитись, нагадуючи йому його нахабні і образливі речі".

— О, сонце південне! — одмовив везир. — Надія і утїхо правовірних! Заспокой своє серце... Все буде так, як ти, премудрий повелїв!

Минуло стільки місяців з того, як сказав султан те грізне слово, і от уже біжать по широкому Черному морю шістьдесять турецьких ґалєр під білими парусами, мов табун білокрилих гусий. Тихо подихає над морем південний вітерець, наганяючи дрібну хвилю на кримські скелї і підганяючи ті ґалєри до північного берегу.

Рясно вбрані ґалєри киндяками, а чердаки їх позастелювані ріжноколїрними килимами. І біжать вони весело та гоже, мов молодята після шлюбу до весїльної хати.

На цїх ґалєрах пливе грізне війско султана, властника Чорного моря. На їх пливе велика сила найлучших, виборних яничарів з пятнайцятьма значними башами і найстаршим башою, славним лицарем Асланом. Це пливе кара і смерть непокірливим запорожцям і їх завзятому кошовому Сіркови.

V. ......

Гомонить богатий і славний Бахчисерай, найбільший татарский город і столиця Кримського хана. По вулицях його і майданах кишать татарські юнаки і смугляві яничари, що прибули з Стамбулу. Поміж їх виграють на конях значні мурзи, аґи і беки. Як вогонь баскі їх конї, як жар горить на конях дорога зброя, як сонце сяють по зброї дорогі самоцьвіти.

Один перед одним вихваляють ся мурзи своїми кіньми й зброєю, своєю вдачою й звитяжством, а деякі, молодші, виїздять за браму у чисте поле, щоб там на роздолї розважити гарячих коней і поміряти ся хистом.

Тут за брамою і молодий, жвавий, якого ми знаєм з початку сього оповідання, Джумалї Аґа. Тільки не втїшаєть ся він нї своїм баским вороним конем, нї своїм юнацтвом. Він тихо їздить по полю, немов знехотя дивлячись на герц звитяжців.

Чого-ж смутний Джумалї Аґа? Чому не веселий?... А того смутний він, що по наказу хана покинув у Ахмечеті свою молоду кохьанку, карооку чарівницю Аміну, що була колись на Україні дївчиною Санькою і нареченою козака Грицька Зачепи, а тепер стала жінкою татарина. А стало ся це ось-як.

Ми залишили Саньку, коли вона їхала по степах на кони Джумалї Аґи і вжахала ся, що зостанеть ся необоронена на волю його. Жах той був даремний. Джамалї Аґа хоч і здавав ся на війнї хижим і диким, але у життї він був добрий, мав лицарські звичаї і через те не хотів силою брати дївочого кохання.

Повернувши од Днїпра, де на орду наскочив Сірко, Джумалї віз Саньку далї, і вспів добігти до Кизикерменю ранїйш, ніж прибули до їхнього шляху запорожці. За Кизикирменем ще не один день довело ся їхати дївчинї з татарином і не одну ніч ночувати посеред широкого степу, або у темнім байрацї з їм на самотї, але ніякої наруги від татарина Санька не зазнала. Він навіть догождав їй, як знав, і коли вона не схотїла пареної під сїдлом конини, яку їли всї татари, Джамалї добув їй від татарських чабанів ягня і пік його мясо над вуглем. Після вечері, як не було близько води, він привозив їй воду конем у боклазї. Не раз трапляло ся, що й у день, під велику спеку, він, показуючи на свій боклаг, питав Саньку, чи не хоче вона пити.

Все те Саньку спершу дивувало, і хоч це залицяння татарина було їй нелюбе, але мимохіть вона перестала його боятись, а його рука, що цїлї днї держала її за стан, вже не здавала ся їй такою холодною і осоружною.

Приїхавши до своєї оселї у Ахмечет, Джумалї оселив Саньку у своєму конакови одрізно від своїх жінок і що дня провідував її, розважаючи чим і як знав і навчаючи її говорити по татарському.

Санька плакала і тужила. Обличчя милого не зникало ще з її очий і дрібні сльози не мало днів лили ся з їх.

Джумалї що дня приносив їй всяких ласощів і все умовляв не-

сумувати і забути свій рідний край і все минуле, бо до його ій уже ніколи не вернутись.

Санька довго не розуміла його мови, але почувала, що його речі були щирі і що він кохає її не як хижа тварюка, а як правдива людина.

Так минуло пів року. Обличчя милого Грицька, з його чорними, палкими очима, ввижалось ще дівчині, але вже немов би через якесь темне запинало, а його теплі обійми і палкі поцілунки хоч і почували ся ще, але більше тільки у сні.

Молоде дівоче серце жадало милування і життя, але де-ж знайти те милування, коли немає у неї неньки, щоб приголубила свою рідну дитину, немає милого, щоб пригорнув свою кохану і пригрів коло свого серця.... і немає біля неї ні одної прихильної до неї людини, опріч Джумалі.

А той все дужче закохував ся у Саньку. Рудоволосі татарки обридли йому, чорнява-ж врода молодої українки опанувала всім його серцем. Що дня він довше сидів у Саньчиній горниці, навчаючи її балакати своєю мовою, і через півроку Санька вже зрозуміла з речей Джумалі, що він кохає її, як нікого ще не кохав, і благає стати йому за жінку. Він нахваляв ся вирядити своїх двох жінок на свій хутір і жити тільки з нею одною, як велить її християнський закон.

Щиро плакала Санька, прощаючись думкою з своїм нареченим, а Джумалі милував її і, як малу дитину, цілував її в уста і у плачучі очи... І дівчина не мала сили відіпхнути сього чоловіка і відцурати ся його милування... Вона віддала ся Джамалі і з Саньки стала Аміною.

Небогато ще прожив Джумалі з Аміною, і як прийшов наказ від хана, щоб прибути у Бахчисарай на велику раду, все серце і тіло його були виповнені коханням до неї... Тим то й не веселий і смутний був Джумалі, їздячи навколо Бахчисераю і дивлячись на герц татарських та турецьких звитяжців, бо всі його думки, мрії і бажання були у Ахмечеті, коло любої його молодиці, чарівної Аміни.

(Дальше буде).

В місяцю Юнія 1907 року приступило до Р. Н. Союза 355 нових членів.

Братство сьв. Петра і Павла в Tower City, Pa. Відділ 161. Р. Н. Союза.

В. 161. Ксай Василь
Боднар Павло
Демчак Андрей
Надь Юрій
Гарняк Александер
Лущи Михайло
Надь Юрий
Надь Стефан
Оліян Іван
Подгорін Іван
Савко Михайло
Шербі Михайло
Васко Іван

Братство сьв. О. Николая, в Holyoke, Mass., Відділ 162. Р. Н. Союза.

Білий Михаїл
Білий Павло
Падучак Іван
Приступа Григорий
Пригарский Стефан
Топоровский Михаїл
Антонішин Лука
Ройко Ілько
Милер Іван
Крупа Михайло
Муха Андрей
Динисюк Мойсей
Сторожик Франко
Деркач Алексій
Падучак Томко
Заворотний Василь
Заворотний Іван
Заворотний Марша

Товариство „Зоря", в Edmonton, Can., Відділ 163 Р. Н. С.

Рудик Павло
Микитко Зеновій
Василик Онуфрій
Никифорук Ілія
Одиньский Олекса
Зазуляк Іван
Лакуста Дмитро
Бурдіян Петро
Томашевский Тома
Максимець Василь
Олендій Федор
Лакуста Петро
Лазорук Ґеорґій
Головач Петро
Онищук Павло
Войценко Георгій
Данилович Іосиф
Гумен Іван
Фербей Михайло
Никифорук Іван
Семака Василь
Крайківский Яков
Пилипюк Дмитро

Братство сьв. Йоана Хрестителя в North Hadley, Mass., Відділ 164 Р. Н. Союза.

В. 164. Васькевич Дмитро
Тудрин Іван
Тудрин Юрий
Пельц Ігнатій
Скобельский Йосиф
Янік Клементина
Пенкала Катерина
Скобель Катерина
Яцишин Пазька
Яцишин Марія
Яцишин Катерина

Братство сьв. Йоана Богослова в Pittsburg, Pa. Відділ 165. Р. Н. Союза.

В. 165. Трочиньский Яков
Лось Йосафат
Лось Ілько
Лось Ігнат
Ґрунда Оунфрий
Свинька Павло
Труш Николай
Василечко Федор
Ґурский Ілько
Федькович Ілько
Долик Никола
Бабіцкий Пилип

Принято наново:

В. 1. Касенчар Никола
Слота Ілія
Хомяк Ілія
В. 1. Секула Йосиф
В. 2. Слива Гаврило
Кіт Андрей
Людкевич Сильвестер
В. 3. Телех Іван (мол.)
Маційовский Ст. (дит.)
Попівчак Іван (дит.)
В. 3. Прицік Микола
Юрчак Віктор
Свєнтковский Осиф
В. 4. Василенко Кузма
В. 6. Голубко Іван
Кричфалуші Мих. Майліку
Бізер Стефан Василів
Турок Юрій Василів
Корнута Іван Іванів
Паканич Юрий Іванів
Кричфалуші Василь Василів
Паканич Михайло Василів
Кричфалуші Іван Ференців
В. 7. Царик Петро
Бурчин Стефан
Кропіньский Іван
Рифун Василь (дит.)
Рифун Николай "
В. 8. Кавулич Михаїл (дит.)
Дрібчак Ігнатій
В. 9. Старанка Антін (дит.)
В. 11. Попович Михайло
Кушниньский Григорій
Бланяр Настя
В. 12. Роздільский Василь
В. 16. Солей Андрей
Кривак Михайло
В. 18. Тимочко Андрей
В. 19. Телех Яцко
Хомищак Григорій
В. 23. Мадяр Василь
Білий Михайло
Пліхта Іван
Чупінка Юрий
В. 26. Дупнак Тома
Липівский Василь
Грубий Теодор
В. 27. Сусідко Томко
Ковальчик Филимон
Ґарбера Михаїл
В. 28. Сидор Стефан
Карлицкий Іван
Оленич Семен
Роман Михаїл
Кісак Федор
В. 29. Озоґа Григорий
Грозьо Іван
Турко Іван
Ратко Михайло
В. 30. Рабіцкий Войтіх
Поливка Трофим
Жук Йосиф
Задиляк Павло
Масний Іван
В. 31. Затезало Никола
В. 33. Лозіньский Павло
Паньчишин Дмитро
Марцінюк Михайло
Млот Йосиф
Чопяк Іван (дит.)
Сембер Йосиф "
Лозіньский Василь „
Лозіньский Созант „
Лозіньский Стефан „
Лозіньский Віра "
Кокоцкий Марія (дит.)
В. 35. Куземчак Анна (дит.)
В. 38. Ґонца Григорій
В. 40. Шиманьский Владислав
Романяк Семен
В. 40. Телепчак Федор
В. 42. Мощар Николай
Слезін Іван
Ґамбаль Іван (дит.)
Пеляк Іван "
Жилич Семан "
В. 44. Воргач Юлія
В. 45. Бомба Максим
В. 46. Ґабор Стеф.
В. 48. Тимко Йосиф
Тимко Михайло
В. 48. Сенько Іван
Сорочак Никола
Максимик Теодор
В. 51. Калиновский Антін
Плесьняк Іван
В. 52. Беля Катерина
В. 53. Саладяк Михайло (дит.)
Саладяк Марія "
Саладяк Іван "
Лещук Теодор "
В. 53. Маляр Юлія (дит.)
Рішко Марія "
Рішко Анна "
Калабай Анна "
Калабай Настя "
Ручка Юліян "
В. 55. Грицканич Кирей
Барна Григорий
Антонів Іван
В. 56. Колодійчик Петро
Струс Николай
В. 58. Митерко Михаїл
В. 59. Фариняк Марія
Коваль Андрей
Бандрівчак Павло
В. 63. Петрончак Михаїл
Гуменда Іван
В. 67. Кун Йосиф (мол.)
Ґерлях Тимко
Бандура Томко
Ганковский Петро
Ласиця Петро
Бадура Федор
В. 69. Яніцкий Василь
Оленьчук Гаврило
Гундич Мирон
Зущак Іван
В. 69. Кершко Володислав
В. 70. Снадик Михайло (мол.)
В. 71. Махо Іван
Бабич Михаїл
В. 77. Войцеховский Каспер
Горечко Андрей
Сайко Захарій
Мазурчик Панько
Каліта Іван
Гавран Михайло
Смик Михайло
В. 78. Липшак Вілем
Журавский Іван
В. 79. Голена Йосиф
В. 80. Дарич Іван
Качала Василь
В. 81. Стельмах Яків
В. 82. Вусик Стефан
Барщ Френк
Фецат Йосиф
Войтко Іван
Дзира Александер
Війтів Григорий
Паславский Николай
В. 84. Котик Данило
Прокопич Юрий
В. 85. Биндас Станіслав
Копецкий Михайло
Андрусь Андрей
Войтко Лешко
Улиян Григорий
Скайтис Йосиф
В. 90. Іван Лукій
В. 91. Хміль Фелікс
Хміль Іван
Друкальский Іосафат
Щерба Василь
Колька Василь
Курчий Никола
Ляш Орест
Паньчак Гриць
Сувадло Андрей
В. 91. Рейда Іван
Ярема Іван
В. 92. Корпіцкий Петро
Мотика Андрух
Космина Іван
Куціньский Михаїл
В. 93. Пискура Михайло
Бача Адам
Павлечко Лукач
В. 95. Гліта Петро
В. 96. Котула Стефан
Котула Марія
Чудновский Іван
Грибош Павло
Лемчицкий Йосиф
В. 98. Касиян Мартин
Кеманецкий Семен
Камуля Дмитро
В. 99. Филипів Гриць
В. 104. Стасишин Григорий
В. 107. Цап Іван
Стиранка Іван
Яцко Юрий (дит.)
В. 107. Карапін Іван
В. 108. Ганас Никола
В. 109. Качур Василь
В. 111. Іваш Василь
Сирган Павло
Данило Василь
Грицик Михаїл
Кухарчик Михаїл
В. 112. Новак Гнат
В. 116. Плейза Михайло
В. 117. Потерійко Іван
В. 120. Скубан Михайло
Гречко Іван
Юра Михаїл
Хохоляк Михаїл
В. 121. Дроб Іван
В. 121. Варґа Йосиф
В. 122. Ґрабик Емілія
В. 123. Меліш Василь
Ошипок Лука
Павлишин Іван
Маланьчук Федько
Васильків Василь
Сушко Миколай
Рудий Іван
В. 125 Риш Адольф
В. 126. Гриня Василь
В. 129. Петруляк Андрей
Руснак Кузма
Мудрак Семан (дит.)
Мудрак Іосиф (дит.)
Буняш Михаїл (дит.)
В. 131. Шафран Матій
В. 132. Багрій Василь
Ґаньский Іван (дит.)
Грацонь Антін "
Ґривалевский Іван (дит.)
В. 134. Войтко Юрій
В. 135. Явірницкий Іван
Корнас Василь
В. 135. Музика Сильвестер
Лось Іван
Баляс Дмитро
Мотько Василь
В. 136. Канчуґа Стефан
Ананевич Іван
В. 139. Копчак Павло
Сенчак Кость
В. 140. Гарнаш Александер
Гарнаш Йосиф
В. 141. Ґловацкий Антін
В. 144. Жибура Іван
В. 146. Станко Юрій
В. 147. Осадчук Василь
В. 148. Джус Іван
Бриндзя Іван
В. 149. Луцуняк Гринь
Ґрухольский Казимір
Паньчак Михаїл
Горишний Андрей
Поданюк Василь
В. 150 Іваниский Михаїл
Доротич Ілько
В. 152. Микита Мария
В. 153. Саврук Михайло (стар.)
В. 154. Селеман Михайло
В. 155. Пелешак Кирило
Ханас Іван
В. 155. Гавриш Теодор
Терефенько Дмитро
В. 159. Ґруґоцкий Михаїл
Паньків Михаїл
Саламаха Николай
В. 162. Лацуш Френк
Масляна Валерія
Коритко Зофія
Вайнберґер Матис
Долинка Юрий
В. 163. Фруньчак Василь

Т. Лабовский
Голов. Рек. Секр Союза.

Новий еміґрацийний закон.

З днем 1-ого липня с. р. війшло в житє нове право еміґрацийне, якого постанова суть вельми важні для всякого, хто має рідню чи то приятелів у старій вітчині та задумував би їх спровадити у новий сьвіт. Се право не менче торкае ся і мешкаючих тут негорожан Злучених Держав, які їхалиб на якийсь час у старий край — позаяк і вони будуть мати до діла з постановами і параґрафами сього нового права.

Передовсім се нове, еміґрацийне право підвисшае податок еміґрацийний з двох на чотири доляри від голови. Увільнений від того податку може бути лишень сей еміґрант, який викаже ся, що перед прибутем до Злучених Держав принайменче один рік мешкав в Канаді, Нсвій Фунляндії, Кубі або Мексику. Також і сей є звільнений від сього податку, який лишень переїжджае через границї Злучених Держав. Податок сей платить дотична корабельна компанія, що привозить еміґранта, одже тим самим вона буде мусіла сей податок стягнути з него, або иншими словами підвишити цїну шифкарт.

Клявзулю, після якої взборонюе ся вступ на землю американську, заострено. Одже на будучність не будуть мати вступу: хорі на сухоти (чахотку), сї, яких комісия лїкарська узнасть за нерозвинених достаточно, чи то під взглядом фізичним чи умовим а що після гадки комісиї моглоб мати некорисний вплив в вишуканю праці.

Що ся тикае допущеня законтрактованих робітників належить слїдуюче вспімнути:

Фахово виобразованих робітників вільно спроваджувати за контрактом, наколи іде о розвинене якої небудь галузи промислу, для якої нема достаточного числа рук в краю. Актори, сьпіваки, артисти, сьвященники, учителї для шкіл і семинарів не уважають ся яко законтрактовані робітники.

В кождім другім случаю спроваджуване законтрактованих робітників підлягає карі 1000 долярів.

Рівнож не вільно в заграничних часописах оголошувати вільні місця для робітників і тим посередно заохочувати до еміґрациї. Еміґранти, які би прибули до Америки на підставі подібних оголошень будуть так само уважані як і законтрактовані робітники. Виняток з сьої клявзулї становлять офіціяльні оголошеня поодиноких стейтів, яким вільно спроваджувати робітників за контрактом. Се тикае ся передовсім усіх полудневих стейтів, яким ся постанова мае бути помічною в роздобуваню дешевих фабричних і пільних робітників.

Скаргу в разї нарушеня сього параґрафу, против дотичної провинившої ся людини може вносити уряд як також і кождий приватний чоловік. В послїднім случаю евентуальна грошева кара (1000 дол.) іде в кишеню обжаловуючого.

Нове еміґрацийне право жадае дальше, щоб усякий еміґрант виказав ся, що мае зі собою готівки п я т ь д е с я т ь долярів; коли не має сьої суми, то мусить комисиї виказати кілько грошa мае при собі: мусить сказати, чи він іде до свояків чи лиш знакомих, та мусить подати їх докладну адресу. Анархісти суть безусловно виключені від права еміґрациї і суть наложені високі кари на всякого, ктоб помагав їм яким небудь робом дістати ся на землю американську.

Інтересною е еще та постанова нового еміґрацийного права, після котрої може бути усякий відісланий до своєї старої відчини наколи покаже, ся — і то до трьох літ — що він неправним способом дістав ся на землю американську, або тут став ся тягарем для суспільности.

Нове еміґрацийне право робить ріжницю поміж сими, що по раз перший ступають на ам. землю а поміж тими, що уже раз були в Америці та для якихсь причин не стали тутешніми горожанами, але зложили приречене, що нами хотять бути, то е, які мають так звані „перші папэри". З тої отже причини усї ті, що мешкають в Злучених Державах, а не суть горожанами американськими — однак для якоїсь причини мусять з Америки виїхати, щоб по якімсь часї опять повернути, повинні постарати ся о „перші папера".

Крім сього входить в житє нова постанова, після якої усякий замешкалий тут в Америці негорожанин, наколи виїжджае з Америки, мусить подати урядови своє імя і назвиско, свій фах, де мешкав, якої державн він е горожанином, де іде і т. п.

Загально взявши е се дальше утруднене еміґрациї до Злучених Держав, та нагромаджене нових перепон та трудностий, з якими прийде ся бороти кождому еміґрантови. Ще більше, як до сих пор буде він зависимий від самоволї еміґрацийних урядників та зданий на їх ласку або не ласку.

„SWOBODA"

(LIBERTY)

The Ruthenian Weekly published every Thursday at 184 Hudson St., New York, N. Y.

Publisher and Editor: Jno. Ardan.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter December 21, 1906 at the post office at New York, N. Y. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода"

часопись для руского народа в Америці і орган „Р. Н. Союза", виходить що тиждня в Четвер і коштує:

В Америці на 12 місяців...$2.00
До стар. краю на 12 місяців $2.00
В Америці на 6 місяців....$1.00

Оплачувати газету треба все з гори.

Гроші треба посилати в реґістрованім листі, або через експресовий, або почтовий money order (моні ордер). Money order, то є карточку, котру дістанете від почтаря або агента на експресовім офисі, пішліть нам, бо без того ми не годні гроший дістати.

Адрес:
"SWOBODA"
184 Hudson St., New York, N. Y.
Телефон 7074 Spring.

Хто хоче, щоби его адрес змінити мусить подати нам, крім нового, також свій старий адрес.

Сьвято Володимира.

Сьв. Володимир.

Дня 28. Юлія с. р. припадає сьв. рівноапостольного Володимира, патрона нашої народної орґанізації „Р. Н. Союз". Кождий член „Р Н. Союза" як взагалі кождий Русин повинен знати хто був сьв. Володимир і чим він прославив ся, що его звуть великим а церков зачислила до сьвятих На се питане знаходимо відповідь в історії нашого ученого історика М. Грушевського. Ось що він пише:

За Володимира і ще за его сина Ярослава київска держава була найславнійша і найсильнійша, ніж коли инше. Володимир, ставши київским князем в р. 979 по Христі, позбирав усі українські землі і всі инші, які перед тим до Києва належали, приборкав неслухняні землі, бояр та князів, що не хотіли ему корити ся, і прилучив деякі нові, дальші землі. Українська держава сягала тоді від гір Карпатских до Кавказу, а на півночі до Волги, до великих озер, що недалеко Петербурга. На місце бояр і намістників Володимир по більших городах по тих землях посадив своїх синів: він мав богато дітей, бо як поганин мав богато жінок; і як сини підростали, він посилав їх княжити в рівні городи. Та тим він не вдоволив ся. Нераз і перед ним київску державу збирали до купи київскі князі, а потім она знов розпадала ся; так само розпалаб ся знов і тепер. Володимирови хотіло ся звязати державу міцнійше, звязею внутрішньою, добровільною, щоб городи і землі корили ся київскому князеви не тілько з страху перед київскою дружиною (війском), але щоб бачили свою вигоду, свою користь у тім, аби належати до київскої держави. Для того він старав ся придбрити собі громаду, добути її любов і ласку. Він не став правити самовільно з своєю дружиною, а закликав на пораду і громадских „старців", — людей старших, поважнійших. При ріжних оказіях він робив великі пири, празники, скликав на них людей з ріжних городів, приймав тих, хто приходив, годував і поїв, чим мав, скликав до себе на двір бідних людей, калік і сиріт, і наділяв їх. І з того справді пішла про него слава скрізь як про князя „ласкавого", прозвали его „ясним сонцем".

Найсильнійша, найславнійша, найбогатша з усіх держав була тоді грецка, звала ся Візантия; імператор візантийский уважав ся за найславнійшого, наймогучійшого володаря, а Греки — за народ найбільше учений в деяких умілостях, ремеслах і знаню найперший. Володимирови захотіло ся і свою державу приподобити до Византиї. Він поміг візантийскому імператорови, пославши своє військо, як в Візантиї побунтували ся були деякі воєводи; за се імператор видав за Володимира свою сестру, тай тодіж мабуть прислав ему корону і пишні імператорскі одежі, в яких Володимир представлений на грошах, що він казав зробити в Київі. Тодіж Володимир охрестив ся і казав хрестити ся людям в Київі, а потім і по инших городах.

Християне і перед тим бували на Руси-Україні, але Володимир заходив ся коло того, щоб християнська віра розширила ся по всіх землях его держави, аби як найбільше людей хрестило ся і сю нову віру приймало. Він виписав з грецких і болгарских земель богато сьвящеників, також епископів і митрополитів, казав їм учити наших людей і настановляти з них сьвящеників. Казав ставити церкви по городах (містах) і по селах, де хрестили ся люде; закликав майстрів грецких і казав їм вимурувати гарні церкви в Київі і по деяких инших містах. Попривозив з грецких міст ікони, книги, також статуї. Виписав майстрів з Візантиї і казав їм бити українскі гроші, золоті і срібні, одним словом старав ся приподобити свою державу до Візантиї, в чім лише міг. З тим настала велика відміна на Україні і по всіх землях київскої держави. З християньством з Греції та Болгарії прийшла до нас наука, осьвіта, книги. В Болгарії християньство на сто літ ранійше прийняло ся і були вже всякі церковні книги, переложені на славяньску мову, досить подібну до тодішньої нашої; відти за Володимира пішли книги і до нас, а перекладано і у нас инші книги з грецкої мови. З Болгарії перейняли ми азбуку, письмо славяньске. Почали у нас списувати і читати книги. Здебільшого були то книги церковні та духовні, але де-що можна було довідати ся з них і про сьвіт, про инші краї, про старинні часи.

Духовеньство, сьвященики почали научати людей, що гріх сварити ся, грабити, убивати; наказували жити по християньски; забороняли жити без вінчаня, держати по кілька жінок, почали відріжняти людей шлюбних від нешлюбних. Те саме наказували і книги. Поволи, поволи, але не минало то без послуху. Вже князі не вбивали, не різали так одні одних, без милосердя і сорому, як давнійше. Знаходили ся люде, які кидали сьвіцке жите, ішли в ліси, в пустині, в печери або в монастирі, щоб жити по християньски в молитві і пості. Так з'являли ся монастирі в ріжних місцях, а особливо в Київі, де був і найбільший та найславнійший з тих монастирів — печерский. Володимир займав ся ревно християньством, давав ему всяку поміч і опіку. Умер в р. 1015 по Хр.

„Р. Н. Союз" приймаючи за свого покровителя сьв. Володимира не принимав его лиш про людске око, але на те, щоб наслідувати того нашого великого князя. Князь Володимир дбав о просьвіту руского народа, тому то і ми повинні заснувати фонд шкільний імени сьв. Володимира. Фонд сей буде складати ся з добровільних датків, котрі кождий член повинен жертвувати бодай раз в рік в день нашого патрона. Фондом має завідувати „Р. Н. Союз", бо се одиноке правно з'орґанізоване тіло поміж американьскими Русинами. До тих гроший додасть ся ще ті гроші шкільного фонду, котрі лишать ся з продажи руской бурси в Йонкерс і так буде по важна сума, котра з приходом нашого епископа до Америки може бути ужита на підмогу учачій ся молодіжи, з котрої опісля вийдуть сьвященики, лоери, доктори, учителі і так дальше. Щоб сеся гадка не заснітила ся, всі сьвященики в день сьв. Володимира повинні на проповіди порушити сю справу, згадавши по при тім про сьв. Володимира і его заслуги для руского народу, про „Р. Н. Союз", заохочуючи людей до численного вступленя до нашої організації а старих членів до згоди, любови і просьвіти. По Сл. Божій повинна бути відсьпівана панахида або парастас за померших членів „Р. Н. Союза". В той день повинні всі члени „Р. Н. Союза" явити ся в церкви в повній параді.

Де нема сьвященика або як є а не хотівби заняти ся виж згаданими справами, повинні віддіди „Р. Н. Союза" явити ся на специяльний мітинг, де можуть обговорити неодну важну справу. В котрій місцевости суть відповідні сили добре би було, щоб в день патрона „Р. Н. Союза" відбули ся представленя, музикально-вокальні вечерки або сходини з відчитами. Сподієме ся, що всі відділи „Р. Н. Союза" послухають всего, що тут написано і вперве вшанують гідно свого патрона сьв. рівноапостольного князя Володимира.

Стефан Макар,
дух. отець „Р. Н. Союза".

Лист зі Старого краю.

(Утворене одноцільного „Ruthenen Klub-у." Отворене парляменту. Престольна мова. Правне застережене Русинів в парламенті. Голоси української і москвофільської преси про спільний Клюб. Утеча москвофілів з Клюбу. Події в угорськім соймі).

Ще на два дни перед отворенєм парляменту у Відни з'їхали ся українські посли до Відня, щоби відбути спільну нараду і утворити одноцільний український парляментарний клюб. Ніхто з галицьких Українців не сумнівав ся, що посли вибрані на основі української национальної ідеї не підуть за голосом всего українського народу в Галичині, всіх своїх виборців, що бажають витерти з галицької України пляму кацапщини... Та стало ся инакше! Давна рутенська традиция, давне голублене москвофілів взяло верх і посли більшостию кількох голосів рішили приняти до спільного клюбу всіх пятьох москвофільських послів за ціну зреченя ся назви український. Урядовою назвою клюбу є „Руський Клюб" по німецки „Ruthenen Klub", а в приватних публікациях клюбу вільно уживати слова український або малоруський. Сей компроміс з кацапами ради їх пяти голосів є нечуваним скандалом, непростимим гріхом, що буде мстити ся довго в історії галицької України! Кождий член української суспільности в Галичині бажав з цілої душі прояснення в национальній політиці, кождий хотів вирвати ті останки кацапскої хопти, що заглушують зеленіючу українську ниву. Вирвати сю хопту мали перші посли, аж ту на, вони самі стали огородниками коло кацапських бодяків і місто їх вирвати з коренем, зачали їх підливати, щоби красше і буйнійше росли... Не помогло ту навіть рішенє начальної управи национально-демократичної партії. Ширшого народного комітету, котрому безусловно підлягають посли тої партиї числом 17, а котрий рішив назвати клюб українським, давна навичка перемогла і ми нині в віденськім парляменті маємо на ново „Рутенів". Завинив ту головно старий посол Романчук, всі буковинські посли, Олесницький і Окуневський, котрі задля пятьох запроданців всі свої прінціпи сховали в кишеню. Старі люди, та нічого не навчили ся.

„Ruthenen Klub" складає ся з 30 послів (тепер є там лиш 28 послів, бо москвофіли Ґлєбовицький і Марков виступили з клюбу), а іменно: з 17 галицьких национал-демократів, 3 галицьких радикалів, 5 буковинських националів і 5 (тепер 3) галицьких москвофілів. Програма руського клюбу звучить:

1). Членами руського, (малоруського) Клюбу послів державної ради у Відни суть всі посли з Галичини і Буковини руської народности, котрі являть ся на першім засіданю того Клюбу. скликані через найстаршого віком посла, зглядно заявлять на руки того посла своє приступленє до Клюбу.

2). Задачею руського Клюбу є заступство і оборона інтересів малоруської нациї для її самостійного розвою політичного, економічного, суспільного і культурного.

3). Констатуючи, що всі члени Клюбу признали істнованє малоруської нациї (кацапські посли в своїм письмі до редакциї „Галичанинъ-а" заперечують тому), полишає ся поодиноким партиям і членам Клюбу до волі при публікованю урядових енунцияций Клюбу уживати на означенє нациї або терміну малоруський або терміну український.

В німецькій мові офіцияльна назва Клюбу є „Ruthenen Klub".

За принятем кацапів до Клюбу голосовали:

9 нац. демократів і 1 радикал з Галичини і 5 Буковинців, проти 7 нац. дем. і 2 радикалів з Галичини.

Головою Клюбу вибрано п. Романчука а його заступником посла Василька з Буковини. До парляментарної комісиї вибрано: д-ра Костя Левицького (нац. демократа), д-ра Льва Бачинського (радикала) і д-ра Мих. Короля (кацапа). Секретарями Клюбу вибрані: д-р Дністрянський і п. Семака.

Отворенє парляменту відбуло ся дня 17-го червня зі звичайною в таких разах церемонією. Провід обняв найстарший віком посол д-р Функе, а секретарювало 8 наймолодших послів. Першого дня відобрано тільки присягу від послів; посли українські присягли по українськи. В сали засідань гамірно, бо то одинокий день підчас цілої сесиї, де всі посли є зібрані; ґалєриї заняті, а перед парляментом на площи десятки тисяч цікавих Віденців, що прийшли подивити ся на заступників народа, що вийшли зі загального голосованя. Незвичайне враженє роблять социяльно-демократичні посли, що війшли до парляменту парами, кождий з червоним гвоздиком на грудях. Социялісти творять одну з найсильнійших партий в парляменті і правительство нераз буде мати твердий оріх до згризеня.

В середу 19-го червня цісарській палаті, в так званім „бурґу" у Відни, цісар в присутности міністрів і послів відчитав престольну промову, в якій заповідає проґраму праць в парляменті. В промові сильно зазначений социяльний момент, потреба социяльних реформ і на перше місце поклав цісар **забезпеченє робітників**. В справах культурних і национальних не заповів нічого нового. Школа має остати ся такою, як є, то значить, клєрикалізм і оглуплюванє мають тревати дальше; пригнетені народи, приміром Українці, не можуть сподівати ся заспокоєня своїх національно-культурних потреб. Відносини до Угорщини мають остати такими, як є, отже правительство у Відни буде старало ся недопустити до здійсненя проґрами угорських кошутівців, що бажають Угорщину зробити державою самостійною. Заповіджено рівнож реформу адміністраций, але що для нашого народа найважнійше: **аґрарна (земельна) реформа** именно викупно великої земельної посілости для працюючого народа, то про сю пекучу справу, престольна бесіда цілком мовчить. Наш народ в Галичині і Буковині дальше буде зрошувати своїм потом широкі панські лани і то за песій гріш; число безземельних людий на селі буде зростати, ріжниця між бідними а богатим буде що-раз більше увидатняти ся, голод буде вчити розуму і навчить сільську бідноту силою відобрати в панів землю. Держава, як бачимо, за бідних не дбає...

На засіданю парляменту дня 20-го червня внесли українські посли на руки провізоричного президента палати правне застереженє, іменно, що вони протестують проти політики австрійського правительства, котре віддавна Українців в Галичині видало на жир Полякам і хоче з Українців зробити погній для Польщі. І імя історії, справедливости і фактичних відносин домагають ся розділу Галичини на часть українську (східну) і західну (польську) і прилученя до Української части Галичини північної Буковини де також мешкають Українці і утвореня з того одної провінциї з українським соймом у Львові. Подібні правні застереженя щодо своїх країв внесли Чехи, котрі домагають ся отвореня чеського королівства і Хорвати та Серби з Дальматиї, котрі хотять прилучено Дальмациї до Хорватиї і Слявониї.

Українська преса без виїмки дуже невдоволена з того, що посли Українці приймили в свій гурт зрадників і зрекли ся добровільно нагоди заманіфестованя себе Українцями і то в

пору, коли по другій стороні Збруча, в російській Україні, скоро росте народна сьвідомість, що проявила ся навіть утворенєм окремого Українського Клюбу „Українська Громада" в російській державній думі. Звісний український учений історик професор львівського університету Мих. Грушевський в окремій статі в „Ділі" виказує всі ті шкоди, які повстали в наслідок нової консолідациї (сполуки) з москвофілами, затемненє народної ідеї, замішанє в політиці, брак рішучих виступів, одним словом політика ходженя поміж дощ. Те все додає сили кацапам і на нашу шкоду продовжує ся їх житє

Також і москвофільська преса покинула ся на своїх однодумців послів, зовучи їх зрадниками „русской идеи" і взиваючи їх отверто в парляменті назвати себе Москалями (Russen). Гурток кацапських студентів вислав телєграму до кацапських послів завзиваючи їх виступити з „украинскаго Клуба", в противнім случаю розять їм, що будуть проти агітувати. Сего зазиву кацапської преси і кацапської молодіжи послухало вже двох кацапських послів: Глєбовицкий і Марков і виступили з Ruthenen Klub-a і прилучили ся яко госпітанти (гості) до чеського Клюбу, котрий симпатизує з Москалями.

Українські посли социяльно-демократичні Вітик і Остапчук станули виразно на ґрунті української ідеї і в австрийській социяльно-демократичній парляментарній репрезентациї утворили окрему ґрупу, котру назвали виразно „українською".

Бачимо, що ліпшими Українцями являють ся социялісти українські як патентовані патриоти як Романчук або Олесницький, хоч ті „патриоти" сиплять все громи на українських социялістів.

В угорськім соймі хорватські посли ведуть обструкцию т. є. виголошують довгі промови (по хорватськи) і унеможливлюють через се наради. Цілею обструкції є недопустити до ухваленя закона о зелізничій службі, котрий не узгляднює жадань Хорватів, щоби урядовою мовою на зелізницях в Хорватиї була не мадярська але хорватська мова. З Хорватами получили ся Румуни, Серби і Словаки, бо всім їм надоіло безпощадне мадярське пановане і всі раді би освободити свій народ з мадярських кайданів. Не чути тільки угорських Русинів, бо угро руська інтелігенция, то самі великі мадярони. а до того закорінило ся серед них москвофільство, тому і не диво, що не дбають о розвій рідного народа і угроруський селянин щасливий, коли з під їх опіки вирве ся шукати щастя — долі в далекій „Гамериці". На Угорщині заносить ся справді на поважні події, — розуміє ся, коли не мадярські народности будуть іти солідарно і коли дальше безпощадно і на далі будуть воювати з мадярськими шовіністами. В тій боротьбі готові їм помочи мадярські социялісти, котрі розвинули тепер велику аґітацию за загальним, рівним, тайним і безпосередним правом голосованя до угорського сойму і котрим рівнож залежить на поваленю теперішного шовіністичного мадярського правительства. С. Б.

Ратуйте!

Ваші сестри в неволи!

Хто би думав, що неволя не істнує в нашій „вільній" републиці американській, той помились би дуже грубо. Неволя у нас дальше існує, лише з тою ріжницею, що не беруть до неї чорних людий а білих і то переважно рускі дівчата, які тут з краю приходять, а беруть їх польскі сьостшички чи матечки зПольского Іміграційного Дому в Ню-Йорку, що вакривають свої брудні діла маскою добродійности та побожности.

Із многих фактів наводимо оден, послідний, який вистарчає, аби в чоловіці кров закипіла і аби кинув проклопом на той дім, що наповнений хрестами і образами сьвятих, але рівночасно і людьми немаючи найменшого почутя людскости.

Дня 3-го мая сего року, приїхали дві 18 літні тіточні сестри, Євдошка і Маринка Верес, зі своїм шваґром Йосифом Шпак до Америки. Шваґра пустили сейчас, але єго вхопив аґент з Польского Іміграційного Дому і потягнув як чорт грішну душу до своєї нори — де здерли з него 65 центів. За сі гроші не дістав він ні їсти, ні пити, (не бійте ся), ані переночувати, але аґент перевіз єго до Бруклина і всадив на кару (за феру і кару мусів Шпак платити сам) а опісля зіскочив з кари і пішов собі геть. Зі Шпаком їхали ще кількох мущин і з ними була та сама історія. Таку услугу дістав кождий з них за своїх 65 центів від побожних католицких польских сьостшичок, під управою яких находить ся Іміграційний Дім, до которого їх затягнено. Коли блукали по місті після того як кондуктор скинув їх з кари, допровадив їх до дому, куди хотіли іти, якийсь жид.

Та не така „гарна" доля спіткала дві сестри: Євдошку і Маринку. Они мусіли телєграфувати по свого тіточного брата Митра Убогого, який жив в Бруклині, аби їх забрав з Елис Айленд. Сей будучи хорим, вислав туди своїх добрих знакомих і сусідів з краю Гаврила і Химку Пашків, мужа і жінку. Пішли опи на Елис Айленд (до Каселгарди) і вже мали їм видати дівчата, але тут вступив їм в дорогу аґент з Польского Дому. Він сказав щось а опісля сказав Пашкам, аби они ішли геть а він дівчата приведе за ними. Пашки переправились через воду і ждуть дівчат. Надійшов вкінци і аґент з гурмою еміґрантів, між ними і обі дівчини. Ті побачивши Химку і Гаврила кинулись до них, вхопились їм за шию і не хотіли вже їх відступити а хотіли іти з ними домів. Але польский аґент не хотів на се зізволити. Він тягнув їх за собою до Польского Дому. Пішли Пашки з дівчатами і другими іміґрантами до Польского Дому, але і тут дівчата не хотіли від них відступитись. Тоді польский аґент став страшити Пашків полісменами та судами — а дівчата, що їх відішле назад до краю. Але і се не помагало. Тоді вдав ся знов в сю справу полісмен і Пашки, дівчата та аґент пішли знов на Елис Айленд. Тут відобрали дівчата по одній від Пашків а їх самих нагнали домів. В пару день опісля дістав Митро Убогий, тіточний брат дівчини, почтову картку, з просьбою, аби прийшов на Елис Айленд їх відобрати. Він пішов туди, але єму сказали, що дівчат вже нема на Елис Айленд, що они віддані до Польского Дому, а аґент Польского Дому спершу казав, що они завернені до краю, а опісля, що він не знає де дівчата, та нехай собі Митро шукає їх по Ню-Йорку. Тоді Митро звернув ся за порадою до Славяньского Іміграційного Товариства а Товариство до комісара іміграційного, який написав, що дівчата взяті в опіку Польским Іміграційним Домом, бо Митро Убогий жонатий чоловік, але має жінку в краю, отже не відповідний чоловік, аби опікувати ся сими дівчатами. (Они ж єго тіточні сестри!) Писав також комісар, що Польский Дім має вистаратись для дівчат о роботу, але они мають адрес Митра Убогого і могуть до него заходити і з ним листуватись.

Після такої відповіди еміграційного комісара інтересовані трохи заспокоїлись, але скоро стали дивуватись чому від дівчат нема жадної чутки. Аж в місяць опісля Митро дістав лист від Явдошки, в якім тота питає, чи він гніваєсь чи що, бо она вже третий лист пише до него (два попередні правдоподібно знищили сьостшички, на яких руки ідуть всі листи) і не має жадної відповіди. Просить єго також, аби їх забрав із St. Mary's Hospital в Брукліні, куди їх Польский Дім післав, бо їх нікуда не пускають і они не могуть там видержати. Митро сейчас відписав на подану адресу, але лист єму завернено (очевидно хтось не хотів аби они єго читали). Тоді він дописав ще до сего листу і післав єго вдруге через Гаврила і Химу Пашко і одну дівчину (бо вже тоді довідались де той шпиталь є, в якім дівчата служили і бачили їх у вікні)' думаючи, що може будуть їх бачити в огороді або на брамі, то подадуть їм сей лист. Але надармо. Їх не бачили ні в огороді ні на брамі, але побачили на 4-ім поверсі в вікні. Тоді ті, що були на земли показали їм лист. Явдошка зрозумівши ситуацію скоро привязала до нитки гребінь і спустила в долину а дівчина яка була з Пашками скоро привязала лист до нитки і Явдошка потягнула єго в гору. Та не прочитала єго мабуть Явдошка, бо відповіди на него і до сеї пори нема, мабуть котрась сьостшичка (бо і шпиталем орудують сьостшички — тільки мабуть айриські) сейчас відобрала і знищила. А і дівчині що привязувала лист до нитки також прийшлось відпокутовати, бо полісмен вхопив єї на горячім учинку і таки добре постраших...

Між тим поприходили листи з краю від родичів і сестри дівчат. Родичі просили Митра і Пашків на милий Біг, аби змилосердились і викупили їх дітий з неволі, а сестра просила свого мужа, аби зазичив ся сли треба і викупляв сестри.

Не вміючи англійскої мови, вдались Пашки до одної знакомої жидівки з Галичини, Сіцман, з просьбою, аби она пішла і просила, аби їм позволили бодай поговорити з дівчатами. Жидівка, хоч сама в поважнім стані, послухала — пішла. Сьостшичка не хотіла їх навіть до сіний впустити, але жидівка впхалась. — Не можна їх видіти, каже сьостшичка. Ідіть до Польского Дому, як вам тамта сьостшичка дасть позволенє на письмі, то їх побачите. Пішли они до Польского Дому. — Чому ви нікого до них не хочете пускати — питає жидівка — таж они не арештанти, тай ще арештантів мож відвідувати — ані не зьвірята. — Ті люди ще гірші від зьвірят — відповіла побожна польска сьостшичка. Ми так мусимо робити, бо таке наше право. А коли жидівка стала остро домагатись, аби сьостшичка дала письмо, аби їх родина могла в шпитали видіти, то сьостшичка сказала: — ти будь тихо, бо я тебе могу за двері викинути. Ми з жидами не маємо жадного діла. Вкінци однак сказала: ідіть до вашого сьвященика, нехай вам напише картку, а ми їх пустим...

З тим Пашки пішли до о. Чаплиньского по картку, а діставши єї, принесли знов до Польского Дому. Та тут сказали їм так: — Тепер ви ідіть до хати і напишіть лист до дівчат та вложіть єго до коверти заадресованої до нас. Ми сей лист передамо дівчатам і тоді коли они до вас напишуть — ви приходіть і забирайте їх.

Пішли Пашки з тим до хати а по дорозі вступили ще до шпиталя з карткою від о. Чаплиньского, думаючи, що може то що поможе. Але там і сим разом з нічим їх відправили. Написали они лист до дівчат, залучили ще й листи з краю від сестри і родичів, ще й картку від о. Чаплиньского, і післали на адрес Польского Дому, як їм було сказано, але хоч сему вже пару тижнів минуло, не дістали они жадної вістки, ні позволеня бачити своїх рідних. Ходять лише попід шпиталь, та бачать їх інколи у вікнах. Дівчата плачуть, та кличуть крізь вікна: „Татунцю, мамунцю! Бійте ся Бога, робіть що, заберіть нас звідси, бо ми тут погинем!"

25-го минулого місяця прийшов від Явдошки до Митра єї брата ось такий лист:

„Наші найдорожші! Дякуємо вам дуже красненько, що нас приходите відвідати, алеж що з того, коли вас не пустять до нас, а нас до вас. Дуже нам великого жалю наробите як ви прийдете коло нас. Маринка як вас в неділю зобачила, як зачала плакати то ледвим і втулила. І вона мене так гризе, щоби я писала так до вас, щоби ви були добрі, бисьте поїхали до Ню Йорку і бисьте взяли з собов пару долярів, і я знаю, що та сестра польска вам не позволить нас відси взяти. Заплатіть єї, аби вам позволила взяти нас відси, а як вона вам позволить, то щоби вам дала якийсь знак до тих сестрів. А як не хоче, то ви заплатіть котрому такому, щоби нас відси взяв а до вас запровадив. І ми вас просимо би ви так зробили, би ми в неділю у вас були, бо мене Маринка так гризе, що страх, а сама така йно як фіґа стала. І прошу вас зробіть нам тую волю о яку вас просимо..."

На сей лист Митро сейчас відписав і післав лист реджістрований, але вже більше як 10 день не дістав ні return card, ні відповіди.

Минулої пятниці прийшли до редакції „Свободи": швагер дівчат Йосиф Шпак і Химка Пашко і розповіли цілу історію. Усе те було так неправдоподібне, що годі було вірити. Тому зібравшись і попросивши з собою п. Коуколя, пішли ми усі четверо разом до того „славного" шпиталя, чи не вспієм побачити дівчата. Шпиталь прегарний, великий. І на верху і в середині повно хрестів, сьвятих, папів та бискупів — але людскости, хоч крихітки людского серця, ні за макове зерно.

На наше жаданє побачити дівчата, сьостшичка відповіла, що се неможливе, хиба, що сьостра з Польского Дому дасть на се дозвіл на письмі. — Чи они тут є? — Є відповідає сьостра. — Може хорі? — Ні. — Чи они арештантки? — Ні. — Ніхто не може їх бачити? — Ні. Яж вам казала, що се против приказу сестри. — Так, ви держите їх гірше як в кримінал, ви держите їх проти їх волі, позбавили їх найголовнійших прав чоловіка! Она лише стискала раменами. — Ні не можна.

Вийшовши звідтам передали ми справу до суду, а про вислід єї завідомимо шан. читачів.

*

Отсе лиш маленький змісточок з книги мучеництва наших руских іміґрантів. А є тих листків богато, дуже богато. Ціла велика та груба слезами і кровю писана книга. Може при нагоді розкажем вам дещо більше про те, що в ній написано. А тепер застановіть ся лише над сим одним листочком, дорогі братя і сестри. Бодай на хвильку застановіть ся.

Чи не кипить кров у ваших жилах хочби читаючи лише сей холодний опис брутального зьвірства, чортівского збиткованя „сьвятих" ляцких матечок над безборонними дівчатами?

І щож они зробили, що они кому завинили, що їх держать в кримінал, ба гірше як в кримінал, бо навіть того кого судять за убійство можна від часу до часу бачити.

Подумайте лише, що діялось би в вашім серци, єслиб ваші сестри або жінки в таке саме попались!

А і ті дівчата також ваші сестри, єсли не рідні ані не тіточні, то сестри по народности, по науці Христовій!

Подумайте, що з вами самими діялось би як би вас спіткала така доля!

Чи не розривалось би ваше серце на згадку про родичів і сестри, котрі геть далеко за водами, за горами, а ви тут в чужім краю гинете в неволі не завинивши нікому нічого і не можете собі помочи. Гинете тут у „вільнім" краю, в центрі цивілізованої Америки, на очах всіх людий і на очах вам близьких та рідних, які також не в силі вам помочи — а годні хиба з далека, мов злодії заглядати (щоб полісмени не гнали), чи не побачать вас у вікні стоячих.

А представте собі біль тих родичів, що в краю остали, які вислали свої діточки, свої ягідки до того нового сьвіта, аби тут гроший заробили, 'старокраєву біду поносили полатати, аж тут з'явилась гадюка, що забрала їх найдорожших і держить у своїх чортівських пазурах, живцем крев із них висисає!

Подумайте лише над тим одну хвильку.

І подумайте дальше, що дієсь не годину, не день, а тягнесь і тягнесь вже більше двох місяців і що кождий день, кожда година, кожда мінута у тім кримінал затроює здоровлє тих дівчат, яким що йно житє почало усьміхатись, нищить їх тіло та ломить духа — що кожда секунда для них у тім кримінал се незрівнана мука.

Не дармо „Маринка така йно як фіґа стала"!

Сеж може довести чоловіка до божевіля*), до самовбивства!

*

Мучили нас, саджали на палі, палили в мідяних биках — Ляхи в давні часи, мучать нас і тепер в старім краю (лише троха більше „цивілізованими" способами — та ще і тут в Америці те саме з нами виробляють і то під плащиком релігії, добродійности та милосердія!

І через щож се так?

Через нашу байдужність, через наше недбальство.

Шіснайцять тисяч Русинів приходить до Америки що року, а ще й до сеї пори не постарались ми що небудь зробити, аби їх охоронити перед ошукою, материяльними та моральними муками. Заходились заснувати Руский Іміграційний Дім, але на тім і скінчилось. В протягу кількох літ зібрали щось тисячку долярів. Бідні ми, кажемо. І правда, що бідні. Але, не годні поки що самі удержати такого Дому, чомуж не увійшли в спілку з другими народностями (лиш не Ляхами), які також самі не в силі удержати такої інституції. Почин зроблений. Засновано Славяньске Іміграційне Товариство, яке невдовзі отвирає свій власний Іміграційний Дім. Але чи ми що небудь робимо, аби сей Дім станув, аби наших не тримали у неволи польскі сьостри, але аби опікувались ними чесні люди і аби і ми мали в сім Домі своє слово? — Ні.

На висше 2000 долярів жертвуваних доси на цілі Слав. Іміграційного Товариства, Русини зложили всего на всего $89.25*)! Величезна сума — неправда? Є з чого удержувати Іміграційний Дім і помагати іміґрантам хоч через 10 років...

А деж ви наші славні організації, де отці духовні, де бизнесмени, де брацтва, де робітники? Чиж ваші уши не доходять плач і зойки кривджених іміґрантів, чиж ваші серця не годні пробити прозьби о поміч для ваших рідних?

Правда, ви звідси далеко і голоси кривджених та неволених не скоро доходять до ваших слухів. Пишучий сі стрічки також небогато знав про цілу пекольну систему наших „опікунів" доки не жив в Ню-Йорку. Алеж тепер маєте факти, факти не видумані а заприсяжені многими людьми. Та знайте що сі факти се лише капля води в мори. Се лише те, що принесли послідні дни, а зважите що така „робота" велась і ведесь цілими роками і буде вестись дальше, єсли ви єї не знищите. Знищити єї можемо лише в спілці з другими і то двома способами:

1) Через як найточнійше описуванє в тутешних часописях усіх надужить які дійдуть до вашої відомости і доношенє про них комісарови іміґраційному в Ellis Island, N. Y.

2) Через поміч грошеву Славяньскому Іміграційному Товариству, яке отвирає свій Дім і яке без такої помочи не може успішно вести борби з усякими пявками та гадюками.

І одно і друге доконче потрібне і то потрібне сейчас.

Тож до праці Братя і Сестри. Не тратьте часу марно. Нехай кождий приложить свою цеголку, нехай зробить се що в єго силі — а тоді певно не будете більше чути, що наші рідні, рускі дівчата у 20-ім віці та ще в вільній Америці сидять в неволі!

Дописи в справах надужить посилати до любої собі часописи або ще ліпше до всіх, аби кождій такій справі надати як найбільшого розголосу. Подавати не лише те, що тепер дієсь, а подавати і старі факти, які стались давнійше але добре удокументовані.

Грошіж посилати впрост на імя касієра A. S. Ambrose, treas. S. I. S. або до редакції Свободи.

Проч з новомолодним невільництвом! А народ що позваляє, аби єго діти безкарно мучились в неволи, не вміє себе шанувати ні не варт пошани у других!

*) Кажуть, дві дівчини збожеволіли вже з такої причини.

*) По 25 долярів: І. Ардан, К. Кирчів, С. Ядловский, Ів. Париляк колєкта $4.25, Тов. Любов $10.00

СЛАВЯНЬСКЕ ІМІГРАЦІЙНЕ ТОВАРИСТВО

се товариство зложене з людий усіх славяньских народностей, які є в Америці (кромі Поляків). Цілию Товариства є опіка над усіми славяньскими іміґрантами, без отляду на їх народність і віру.

Товариство не має нічо спільного з політикою, або якої небудь вірою.

Членом Товариства може бути поодинокий чоловік або товариство.

Член доживотний платить раз на все $500.00. . . . .

Член основатель (братство) $50.00 вступного і 10 дол. річно.

Член основатель (оден чоловік) $25.00 вступного і 5 дол. річно.

Член дійсний (братство) 10 долярів на рік.

Член дійсний (оден чоловік) 5 долярів на рік.

Член спомагаючий (братство) 5 дол. на рік.

Член спомагаючий (оден чоловік) 2 доляри на рік.

Орґанізації як Союз, Соєдиненіє і другі мають право за кождих $250.00 заплачених до каси товариства іменувати одного члена до Загального Комітету Товариства.

Головні урядники Товариства:

М. І. Пупин, предсідатель,
А. Б. Коукол, секретар,
А. С. Амброз, касієр.

В Уряді товариства є трох Русинів:

К. Кирчів, містопредсідатель,
І. Ардан, директор,
П. Кешеляк, член Заг. Комітету.

Гроші для Товариства можна посилати або впрост на руки касієра: A. S. Ambrose treas. S. I. S. 25 Ave A. New York. або до редакції Свободи

Swoboda
184 Hudson St., New York, N. Y.

Не забувайте на долю Ваших сестер і братів — іміґрантів!

СПРАВИ „СОЮЗА“.

Отець духовний „Союза“:
о. Стефан Макар, 'Phone 46—12
11 May St., Ansonia, Conn.

Головний Уряд „Р. Н. С.“ на роки 1906—1908.

Предсідатель:
Константин Кирчів,
140 Essex St., Jersey City, NJ.

Місто-предсідатель:
Іван Париляк, Terryville, Conn.

Касієр:
Алексій Шаршонь,
524 Pine & Franklin St., Shamokin, Pa.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий:
Теодозий Лабовский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Радні:
Т. Талпаш, Shamokin, Pa.
Лев Моніта, Lansford, Pa.
Михайло Беля, Holyoke, Mass.
Матій Семенюк, Sayre, Pa.
Андрій Овсак, Trauger, Pa.
Ф. Поливка, Hazleton, Pa.

Контрольна Комісія.
о. Л. Левицкий, Shenandoah, Pa.
Осип Стеткевич, Shamokin, Pa.
С. Калакука, Jessup, Pa.

Головний організатор:
Семен Ядловский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Вступайте до Союза!

„Союз“ — одинока руско народна організація в Америці.

Принимае членів від 1 року до 40 літ житя.

Вступне після літ.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

Посмертне за мужа $1000.00,
Посмертне за жінку $400.00,
Посмертне за діти від 15.00 до $300.00,

В разі утрати: а) обох очий ніг або рук $1000.00,
б) одної руки, ноги або ока $200.00.

Сли отець родини в шпитали божевільних, Союз платить що року родині $150.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатись такожь до братства, яке належить до Союза.

Читайте!

На підставі ухвали Конвенції „Союза“, кожде братство приналежне до „Союза“, повинно мати отсі книжки:
1) Книжку членів (іменослов).
2) Книжку місячних складок.
3) Книжку касову і протоколову.
На сі книжки повинно кожде братство заслати 5 доларів до каси „Союза“.

Оголошене

до всіх місцевих Секретарів і членів Р. Н. Союза в Америці.

П. Т.

Отсим повідомляю Вас, що дня 25-го Мая 1907 розіслалисьмо відповідне число блянкетів до кождого відділу після того кілько там єсть членів. Ті блянкети повинні члени як найскорше виповнити і разом зі старими грамотами прислати до Головного Уряду Союза. Скоро лиш котре братство надішле виповнені блянкети і грамоти всіх своїх членів, сейчас вишлемо єму нові грамоти.

Прошу також всіх пп. секретарів, щоби старали ся виповнити всі блянкети докладно. Кождий член має подати: своє імя і прозвище, де мешкає, котрого братства єсть членом, котрого відділу, число своєї старої грамоти і де означити виразно на кого записує своє посмертне. При записуваню посмертного має кождий член подати імена і прозвиска осіб на котрі записує посмертне і означити яка се єго родина. Не вистарчить написати прим. що „посмертне записую на родичів“ або на „братів і сестри“, але треба також подати їх імена. Кождий член має си підписати сам-власноручно, а коли член не вміє писати, то нехай зробить хрестик, а єго підпише хто другий; той хто єго підпише нехай також підпише і своє імя в доказ того, що він єго підписав. Всі блянкети, котрі не будуть правильно виповнені, звернемо назад до поправи. Члени котрі приступили пізнійше як 1-го Марця 1907 року не потрібують виповнювати блянкетів.

Єслиби котрий відділ з якої небудь причини не дістав блянкетів, прошу мене о тім сейчас повідомити.

Разом з блянкетами розіслалисьмо також і нові декларації. Прошу пп. Секретарів, старих декларацій більше не уживати, лише тих, котрі тепер відібрали. При писаню декларацій для нововступаючих членів треба придержуватись також повизшого правила і також подавати докладний адрес члена по англійски, так щоб на сей адрес можна новому членови посилати орган Союза, Свободу.

З поважанєм
Т. Лабовский.

Панове Секретарі!

Просимо Вас всегда подавати нам імена виступивших і вичеркнених членів Союза, аби ми їм надармо Свободи не висилали.
Редакція.

Посмертні вісти.

Дзумбеляк Тимко член Р. Н. Союза від. 1. Shamokin, Pa. помер 6-го юнія б. р. Небіщик походив з Галичини села Ставиша пов. Грибів.

Яцевич Варвара жена Алексія члена Р. Н. Союза від. 2 Mt. Carmel, Pa. помера 21-го юнія б. р.

Сиротяк Іван 5 літний син Прокопа і Марії і член Р. Н. Союза від. 18 Seymour, Conn. помер 22-го юнія б. р.

Вічная память.

Ч. 242 **КВІТ** $500.00
на пять сот долярів, котрі п. Ів. Гнатик отримав яко посмертну запомогу по сині Вікторі з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
Іван Гнатик
Сьвідки:
Алексій Горбаль,
Данило Шкурат.
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 10.
Конд. Горбаль, предс.,
Яков Поливка, секр.

Рух
в відділах Р. Н. Союза.

ОГОЛОШЕНЄ.

Подаємо до відомости членам братства сьв. О. Николая і відділу 4-му Р. Н. Союза в Jersey City, N. J. що місячнний мітинг Союза відбудесь дня 14-го Юлія (July) в гали Д. Голода 38 Green St. о 3-тій годині по полудни. Всі члени Союза, як місцеві так з околиці мусять явити ся, самі лично, на мітингу, на котрім мають підписати блянкети прислані Головним Урядом, осібно для кождого поодинокого члена або членкині і мають на тих блянкетах написати кому записують своє посмертне.

2) Всі члени і членкині мають поприносити на мітинг з собою старі грамоти, бо дістануть замість них нові грамоти. Хто не принесе старої грамоти і не підпише блянкету — той не дістане нової грамоти. Для того напоминаємо, щоб члени Союза на сей мітинг явили ся самі а не посилали жінок або дітий, хиба ті котрі минувшого місяця уже підписали блянкети і оречення свого посмертного. Члени котрі довгують два місяці до Союза будуть виключені.
Н. Пушчик, предс.,
Григ. Підлипчак секр.

Скрентон, Па. бр. сьв. Ілії прор. відд. 40.
подає до прилюдної відомости що піврічний мітинг відбуде ся дня 21-го юлія с. р. о 1-ій год. по пол. Неявивший ся член буде покараний 50 цнт. а урядник 1 дол. карою.
Т. Шеремета, предс.,
Д. Лешко, секр.

Оголошенє.
Бр. сьв. Ілії Пр., від. 28 в Маганой Плейн, Па. подає до прилюдної відомости що брацкі мітинги відбувають ся другої неділі по першім о 2-ій год. по полудни в рускій шкільній гали. Хто не явить ся на мітингу заплатить 50 цнт. кари.
Я. Яцила, предс.,
І. Стець, кас.,
І. Пустельник, секр.

Бр. сьв. Ілії Пр. від. 28 в Mahanoy Plane, Pa.
подає до загальної відомости. що брацкі мітинги відбувають ся другої неділі по першім кождого місяця в рускій шкільній гали. На неприсутних накладає ся кара 50 цнт.
Я. Яцишин, предс.,
І. Пустельник, секр.

Сиракюз, Н. Й. бр. сьв. П. і П. відд. 39.
подає до загальної відомости, що піврічний мітинг відбуде ся дня 14-го юлія с. р. на який кождий член має принести свою стару грамоту. Неприбувший на мітинг заплатить 50 цнт. кари. Буде принимати ся новик членів без вступного.
І. Пелц, предс.,
А. Варян, секр.

Елмайра Гайтс, Н. Й. бр. сьв Арх. Михаїла відд. 8.
повідомляє, що річний мітинг відбуде ся в неділю дня 21-го юлія о 1-ій год. по пол. в церковній гали на 14 St. На порядку дневнім: 1) Справоздане уступаючого виділу 2) Потверджене брацких статутів 3) Приниманє нових членів без вписового лиш за зложенєм належитости за шапку і відзнаку. Неявивший ся член заплатить 1 дол. а урядник 1.50 дол. кари.
М. Калинич, предс.,
К. Мовчан, кас.,
І. Тарбай секр.

Скатдейл, Па. брацт. сьв. Ів. Хр. від. 36
подає до загальної відомости що піврічний мітинг відбуде ся дня 21-го юлія о другій годині по п. у п. П. Куленича і взиває усіх членів щоб на мітинг принесли свої старі грамоти.
І. Коваль предс.,
С. Міляк секр.

Ойл Сити, Па. бр. Пр. Богор, від. 139
подає до відомости, що річний мітинг відбуде ся дня 14-го юлія с. р. о 1-ій год. по пол. у гали І. Фрис 3 Stevens St. зі слідуючим порядком денним: 1) Справоздане уступаючого виділу 2) вибір нового уряду. Неявивші ся заплатять ухвалену кару.
С. Романюк, предс.,
І. Фрис кас.,
Й. Романчак, секр.

Трентон, Н. Дж. бр. сьв. Ів. Хр., відд. 121
подає до відомости, що річний мітинг відбуде ся дня 7-го липня с. р. На порядку дневнім вибір нового уряду і виповнюванє блянкетів. На не[illegible] члена наложить ся 50 цнт., а на урядника 1 дол. кари.
В. Дубчак, предс.,
І. Паславский секр.

Beaver Meadows, Pa. бр. сьв. Ар. Мих. від. 95.
подає до загальної відомости, що піврічний мітинг відбуде ся дня 21-го юлія с. р. Хто без важної причини не явить ся на мітингу буде караний після статутів.
Я. Прислопский, предс.,
Я. Яцканич, кас.,
В. Шипула, секр.

Ню-Йорк, Н. Й. бр. сьв. Володимира від. 108.
подає до відомости, що слідуючий місячний мітинг відбуде ся дня 20-го юлія під числом 155 Ave. C. Крім того припоминає ся контрольорам хорих, щоби всі свої посьвідченя від доктора — старались принести до секретаря що місяця на (4.) чотири дні перед мітингом. Єсли сего обовязку не будуть сповняти, то будуть карані після статута.
К. Наконечний, секр.

Монессен, Па. бр. сьв. Ів. Хрест. відд. 62.
подає до загальної відомости, що дня 14-го юлія с. р. відбуде ся піврічний мітинг, на який всі члени мають безусловно явити ся. На сім мітингу буде принимати ся нових членів без вступного.
Гр. Хомяк предс.,
Д. Федорчак секр.,
С. Цимбала кас.

Ансонія, Конн., бр. сьв. П. і П. Відд. 10.
взиває усіх своїх членів, які не мешкають в місци, а в околици, щоби кождого місяця перед мітингом присилали свій розмет на руки секретара братства. Хто не пришле свого розмету, буде вичеркнений з брацтва і Союза.
J. Poliwka,
135 Main St. Derby, Conn.

Чішголм, Мінн. бр. сьв. О. Ник. Від. 37.
подає до загальної відомости, що піврічний мітинг відбуде ся дня 14-то юлія о 7-ій години вечером. Хто без важної причини не явить ся на мітинг буде караний гривною 1 дол.
П. Курочка предс.,
І. Лазоришак секр.

Ню Бритейн, Конн. бр. сьв. Тройци, відд. 94.
подає до загальної відомости, що піврічний мітинг відбуде ся дня 21-го юлія о 2-ій год. по пол. На неявивших ся членів наложить ся 50 цнт. а урядників 1 дол. кари.
С. Роман предс.,
Й. Гибай кас.,
А. Роман секр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

як пошукованя знакомих, оголошеня балів, представлень, сходин і т. п. друкуємо в "Свободі" по ціні одного цента від слова за оден раз. Гроші треба присилати на еред.

Братство
сьв. Івана Хр. від. 52. в Голійок, Масс. устроює дня 3-го серпня с. р. **БАЛЬ** в „Hibernian Hall“ Вступ від особи 25 цнт. Початок точно о години 7-ій веч.

Братство
сьв. Ап. П. і П. від. 102 Р. Н. Союза в Cleveland, O, буде отримовати баль на день 13-го July с. р. в Germania Hall на Erie St. На сім бали Руський Клівляндский Боян дасть концерт.
Вступ від особи 35 цнт. Початок о 7-ій год. вечер.
За комітет:
Михайло Бабій,
Михайло Чегін,
Семен Брунорский,
Іван Поп. 26—28

ПІКНІК! ПІКНІК! ПІКНІК!
Дня 21. Юлія 1907, в 3. Неділю будемо мати Пікнік на дохід нашої рускої церкви в Пітсбург, Па. Пікнік буде в Парку Цесляка близько стріткари, що йде до Ботлер, Па.
Так треба їхати:

1) В Пітсбургу коло Вабаш дипа, там, де стають стріткари до McKees Rocks, Carnegie, всядьте на стріткару на котрій написано: Etna або Millvale & Etna. Тою карою будете їхати 40 мінут аж за місточко Etna до того місця, де кара стане і верне до Пітсбурга. Злізьте і на тім самім місци чекайте на другу стріткару.

2) Та друга стріткара відходить з того місця 33 мінут по кождій годині отже о г. 9.33, 10.33, 11.33, 12.33, 1.33 і так дальше. Тою карою будете їхати 10 мінут і скажіть кондукторови стати коло цвинтаря — Mount Royal Cemetery — йдіть до слідуючої улиці Perrysville 3 мінут, а тою улицею завсе йдіть від правої руки аж до парку.

Парк той в лісі серед 300 літних дерев, буйної трави диму не купиш там ані за міліон, воздух чистий, сьпів птиць, всюда зелень аж любо!

Поневже стріткара з Пітсбурга до Етни йде 40 мінут а друга точно в означенім часі, тож вирахуйте собі добре час, щоб довго не чекати на стріткару.

Музика буде приґравати від г. 12 в полудне до 8 вечер.

Любі братя! Вибралисьмо красне, веселе місце, вступ лиш 25 цнт. від особи, будуть смачні перекуски і [illegible] напій, тож приходіть всі, щоб надихати ся сьвіжим воздухом до другого Джулая.

Від Wabash depot виїздживмо всі о год. 9.30 рано.
27-28-29 **Рада Церковна.**

Де є
Іван Руданич з Грабу, в Галичині. Робив в Indian Territory у майнах. Хто би знав про него нехай напише на адресу:
Jacob Rudanycz,
38 Sussex St.,
28-29 Jersey City, N. J.

Де є
Петро Микитюк, який прибув до Америки перед 4-ма роками. Хтоб знав що про него, або він сам нехай пише на адресу:
T. Mykytiuk,
1520 Niagara Str.,
—28 Black Rock, N. Y.

НА ПРОДАЖ ЛОТИ ПІД БУДІВЛЮ В ВЕЛИКІМ НЮ-ЙОРКУ.
Ціна: від $300 в гору. Сейчас коло Собвею. 35 мінут від Сити Гол. Поляки в сусідстві. Вартість землі подвоїлась в протягу 2 літ і стало росте в гору. Зайдіть або пишіть за мапами і подрібними інформаціями до:
Grove and Kopek,
Room 200, 41 Park Row,
New York.
За подорож на місце і з місця будови платимо самі.

НОВІ ТЕОРИЇ.
Уважний читач часописий часто може спостерегти, що лікар полюючий за сензацією задивлює загал винаходом якоїсь нової теориї, нового способу ліченя недуг. Одначе усі ті нові теориї ще скорше гинуть звичайно, як повстали, одна правда лиш позістає стара як завсігди, незмінна. Ми зовсім природно дуже щиро [illegible]аємо кождий новий поступ штуки лікарскої, але сим не хочемо сказати, будьтоби належало відкинути сейчас усі старі ліки, які нераз уже нам дали щиру поміч. Ми маємо Трінера Американьский Еліксір Гіркого Вина, знаменитий лік для усіх органів травленя, який показував ся завсігди успішним у кождій недузі жолудка і кишок. Для сих, що потеряли свій апетит, силу, веселість нема ліпшого ліку. Він є одинокий і найлучший в усіх недиспозиціях. Дістати мож по всіх аптиках.
Jos. Triner, 799 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Виказ членів Р. Нар. Союза за місяць Червень 1907 р.

Відділ	На діло посмерт.	На пол. посмерт.	Діти	Відділ	На діло посмерт.	На пол. посмерт.	Діти
1	257	7	49	85	135	1	13
2	43	—	—	86	43	—	—
3	204	5	27	87	14	2	8
4	89	4	23	88	10	6	3
5	68	—	7	89	17	—	—
6	141	—	10	90	11	2	2
7	145	3	32	91	64	35	—
8	28	4	31	92	66	35	—
9	47	—	24	93	21	—	—
10	78	4	53	94	44	17	—
11	28	—	6	95	40	—	—
12	60	4	10	96	82	45	9
13	40	—	5	97	9	1	3
14	68	22	19	98	26	3	8
15	45	—	—	99	40	7	3
16	197	2	13	100	8	3	—
17	13	—	—	101	—	13	—
18	24	—	19	102	83	2	—
19	64	5	44	103	35	5	—
20	65	4	16	104	100	2	31
21	18	—	5	105	12	2	2
22	18	—	—	106	19	2	2
23	61	—	7	107	50	1	11
24	19	1	2	108	41	23	2
25	54	5	4	109	19	—	2
26	39	—	2	110	19	—	—
27	44	7	15	111	19	26	—
28	84	18	5	112	12	10	3
29	32	1	17	113	28	—	—
30	84	3	28	114	33	—	—
31	39	—	2	115	30	—	—
32	128	—	7	116	13	5	1
33	231	12	100	117	12	—	—
34	12	—	—	118	8	3	—
35	48	—	4	119	36	—	—
36	51	—	14	120	52	—	11
37	39	—	13	121	149	—	67
38	70	4	10	122	14	—	—
39	44	5	4	123	113	27	—
40	129	5	11	124	31	13	—
41	36	2	—	125	4	—	—
42	66	5	33	126	27	—	2
43	28	—	6	127	13	—	1
44	7	1	—	128	20	—	2
45	32	3	8	129	44	—	10
46	153	3	43	130	17	16	1
47	53	—	7	131	19	2	3
48	140	12	6	132	32	2	9
49	15	—	1	133	15	5	3
50	22	1	—	134	36	—	—
51	22	3	—	135	55	—	—
52	39	7	—	136	50	3	5
53	237	35	54	137	14	—	—
54	14	3	1	138	10	14	—
55	103	5	11	139	35	—	—
56	61	1	2	140	31	—	5
57	17	—	—	141	25	2	—
58	74	4	18	142	—	—	—
59	22	1	7	143	30	—	—
60	—	12	12	144	11	19	6
61	68	—	2	145	43	—	—
62	68	1	13	146	31	—	—
63	62	—	5	147	28	—	11
64	7	—	—	148	21	—	—
65	30	—	9	149	21	1	—
66	29	12	4	150	30	—	—
67	156	1	3	151	—	26	—
68	24	1	10	152	25	—	1
69	26	2	7	153	36	—	—
70	38	35	11	154	3	14	—
71	19	—	2	155	21	3	—
72	48	—	32	156	15	—	6
73	8	4	2	157	16	—	—
74	20	—	—	158	15	—	—
75	26	—	1	159	20	19	—
76	25	10	—	160	19	4	—
77	31	2	—	161	13	—	—
78	141	—	—	162	14	5	—
79	12	1	—	163	22	2	—
80	45	—	—	164	4	7	—
81	55	—	16	165	1	11	—
82	99	—	9				
83	11	9	7		7.629	748	1.227
84	48	—	—				

Всіх членів в „Союзі“ було при кінци Мая 1907 року 9604.

Т. Лабовский,
гол. рекорд. секретар.

ЩО СЕ МАЄ ЗНАЧИТИ?
Ще 28-го Лютого 1907, післав я гроші на часописи до Львова. Гр. Голос і Свободу дістаю точно а „Зеркало“ ані руш діждатись. Писав я до редакції згаданої часописи вже 3 листи, але все надармо. Тому ще сим способом запитую ред. „Зеркала“ що се має значити і чому мені газети не висилає?
З поважанєм
М. Семенюк,
Box 282,
Sayre, Pa. U. S. A.

НАДІСЛАНЕ

Архиєрократу, Архифарисею и Архиопрессору о. Хотовицкому

Гей отче дуже вы розгнѣвались на дописуватели „Правды о Прав. Соборѣ въ Майфильдъ, Па.“ („Свобода“ число 15 и 16). Въ своей отповѣди („Свобода“ число 18) вы кидаете проклятіями и каіновыми печатями отъ лица Бога, начебъ то Г. Богъ у васъ въ послузѣ находился. Въ своей злобѣ, вы якъ кровожадна звѣрина готовы проглотити того, кто первый на гадку попався. Но не такъ вы зачели свои зубы и ни одна кропля вашой прыщацой слины не попала на автора статьи, на котру вы такъ розстаралися. Не любо вамъ, коли выставляются на позоръ ваша хрунства. Но вы-жъ тому и виною. Въ статьи „Правда о Прав. Соборѣ въ Майфильдъ, Па.“ описано по правдѣ то ваше хрунство, котре вы одоглали. И то еще не все и не полно описано было. Авторъ статьи той єсть міряннъ-христіяннъ, котрого рôвножь якъ и сотки другихъ людей мерзитъ ваше нехристіянское поступованіе, за котре однаку вы еще и похвалы хочете. Васъ лишь треба хвалити и все добре буде. Но то най роблять ваши помощники у вашомъ „Вѣстнику“. А чоловѣкъ свободный тое має право слово повѣсти и где хоче. А и есь пѣною на губѣ на первого-лѣпного не накидаетеся. А если кажете, що въ моей статьи була неправда написана, то знова брешете и крутите. Вы Собора жадали? На що? Жебы поправити непорядки въ Прав. Церкви въ Сполуч. Державахъ? А памятаете зъ якою злобою и погордою вы на тое (що мало бути святымъ) Соборное дѣло явились. Не молитвою и постомъ вы на тое готовилися. Вы пришли осягнути свои личныи корысти.

За для того то и Соборъ начався съ того, що вы начали обзывати порядныхъ людей юдами. Памятаете якъ вамъ о. Бапанадзе осадивъ одразу и сказавъ, що вы и єсть той первый юда. Памятаете якъ такъ же на Соборѣ вы выхвалялися тымъ, що нью-іорски ваши вѣрники не почервоніютъ за васъ, отъ то вы якій добрый пастырь. И то було при тому якъ было предложено, щобы вы не бирали по 250 дол. отъ той суммы, що дается изъ Россіи, а жебы и ваша парафія Вамъ хоть щось дала на утриманіе, если вы уже и справдѣ такій солодкій та красный, якъ себе описуєте по новинахъ и навѣть передъ цѣлымъ Соборомъ. А чи того отъ васъ потрѣбно було на Соборѣ чути. А чи то не архифарисейство и гріхъ? Для чого вы писали по газетахъ и звали народъ на Соборъ, задля чого люди гроши потратили на делегатовъ? Чи для того, щобы міряне представители амер. Руси були вышмарены за двери и имъ заказано право голоса въ справахъ своей любимой церкви? Чи такъ? Кто выповѣвъ на Соборѣ делегатамъ всей амер. Руси выйти геть за двери и не мати права голоса на Соборѣ, кто осмѣлився тое выповѣсти? О. В. Туркевичъ по приказу Архиєрократа Хотовицкого. Славно А за то вы еще и ображаетеся. А навѣть именъ соборныхъ делегатовъ не було подано до відомости въ жадной новинѣ, чи вы встыдались тое зробити... Почекайте ще выхвалитеся.

Той кто хоче бути проводиромъ, мусить самъ провадити чисто- [illegible] ... а чи то такъ єсть? Бачили мы не оденъ разъ вашихъ хваленыхъ прислужниковъ, наприиѣръ ключаря катедрального Собора, въ салонѣ при барѣ и съ цигаретою въ руцѣ якъ пивъ виску и то въ ти дни коли Соборъ въ Майфильдѣ бувъ. Бачили и другихъ ажь до глубокой ночи за пивомъ въ Карбондейлъ. Красный, поучающій примѣръ для делегатовъ Собора и Конвенціи то бувъ, файно. А въ часѣ митинговъ Конвенціи, черезъ кожду четверть годины отцы духовныи съ Ню Іорку, Бриджпорту и други лизуны Х—ицкого выбѣгаютъ зъ гали, жебы подкрепитися тобакою (а и еще чимъ?), отъ то красно ихъ научае примѣрникъ Х., то дуже корыстно для вѣрниковъ видѣти... „Справедливый и доброжелательный“ о. Х-ицкій, вы пишете, що вамъ не встыдно побирати таку велику пенсію ажь 250 дол. мѣсячно съ тыхъ грошей, що бѣдный рускій чоловѣкъ зъ Росіи дає на розширене православія въ Америцѣ, а кромѣ того и побирати величезни доходы отъ Нью-іорской парафіи, бо то вамъ иде по „статуту“ и по тому самому „статуту“ вы маєте право еще и больше зажебрати до своей кишени. И съ тымъ вы спокойни єсть. Красна и спокойна ваша совѣсть отче, въ той часъ якъ выяснилось на Соборѣ, що ваши-жъ браты священники по другихъ плейзахъ достаютъ лише по 10 дол. мѣсячно. И то означає, що вы отче Х. двайцять пять разъ лѣпши отъ тыхъ, бо они на той „статутъ“ права не маютъ. По вашему „статуту“ для васъ добре выходитъ. Но бѣда єсть въ тôмъ, що той самый бюрократичный „статутъ“ и довѣвъ теперъ велику Русь до того, що въ ней теперъ робится, тамъ тыжь такъ — одному бюрократу и дармоѣду цѣлкомъ много удержанія и всякой свободы дается, а другому честному робôтнику, ани на хлѣбъ насущный не дается а и бесѣдувати за свою нужду не має права. Така и у васъ, отче, правда, не смотрячи на то, що вы считаєте себе служителемъ Бога и Єго Св. Правды. Абы у васъ було повне брюхо и всего доситъ, а до другого вамъ мало дѣла. Вы поступаєте по „статуту“: сытый голодному не вѣритъ. Ну, а если такъ, то откуды-жь у васъ взялась та честь, порядокъ, дисциплина и прочіи добродѣтели, що вы собѣ приписуєте? Перестанте крутити. Хочете присягати що грошей не маєте хочь достаєте скôлько сотъ доларовъ мѣсячно? Не треба, никто неувиритъ вашой присязѣ, послѣ того якъ всѣ знаютъ якій ты добродій, що все готовы сами зажерти.

Бачу якъ зъѣдає васъ заздростъ що у когось вы побачили пару центовъ у банку, або и лотъ земли. Та купте и собѣ лоты, вôльно ту кождому. Красти не потребно. а ни убивати. А лишь потребна ощадность, тверезостъ и трудъ. Конечно кто не минає ни одного салуна, пуль-рума, кто куритъ, жує и безперестанно плює (най бы и попъ бувъ), то най и велику пенсію побирає, а все ничь не буде мати, окрѣмъ дурного пяного и табакою прокуреного мозку здобного—лишь на то щобъ завидѣти тому що хтось щось має. А если такій ще и по попущенію Божому и проводиръ народа єсть, то чого-жъ добраго отъ такого чекати можна для народа. А такихъ проводировъ єсть не мало на свѣтѣ. Но най Богъ избавитъ отъ такихъ амер. русь а то можетъ быти для нихъ єсть еще возможностъ и полѣпшити ся, дай Боже!

Ну чимъ же я васъ отче отвдячу за вашу щиру отповѣть въ числѣ 18 Свободы Не буду на васъ скликати проклятія або и каиновой печати, бо то все не отъ мене зависитъ, а отъ васъ.

А отъ щирого сердця жичу вамъ о. Х. позбутися того хруньства. которого вы ик много до сего часу въ вашомъ житю уживаєте, бо священнику оно цѣлкомъ не пасує. А передъ тымъ якъ сдерати маску де съ кого зниметь свою. Перестаньте опьяняти себе тыми чрезмірными заслугами которы Вамъ ваша компанія намалевала въ адресахъ на такъ званый вашъ юбилей, що порядному чоловіку ажъ противно було читати, а теперъ вы ихъ обратно похваляєте — то єсть хрунство. Всякій чоловѣкъ займаючій якоесь становиско повиненъ трудитися вы не єстъ лѣпшій отъ другихъ. Теперъ скоро буде юбилей одного зъ Вашихъ товаришей то вы вже будете подносити єму адресы и подарунки за выжебрани гроши отъ тихъ священниковъ, що достаютъ по 10 дол. на мѣсяцъ, якъ то робилося для вашой „честной особы“ и для тыхъ особъ братолюбивыхъ що рôжными хруньствами достаютъ сотки мѣсячно.

Жичу вамъ тижъ, жебы ваша парафія вамъ якъ найскорше пенсію дала, если вы того у ней заслужили а жебы суму що приходить изъ Росіи перестали вже зажерати. а дали бѣднѣйшимъ вашимъ собратамъ. Перестаньте дурити добрихъ людей тымъ, що если у васъ урѣзати пенсію, а дати въ бѣднѣйшу парафію, то отъ того тота бѣднѣйша парафія зруйнуєся. Перестаньте тоту брехню и въ вашôмъ Вѣстнику писати, никто вамъ не повѣритъ, хиба — лишь такій якъ вы сами, що собѣ и 250 доля. на мѣсяцъ, а другому 10 доля., но чи то честностъ, справедливостъ, доброжелательностъ? Годѣ вамъ уже пустословити, переходьте до дѣла. А дѣло робте зъ народомъ, то буде добре, а если сами набабраєте якихъ „статутовъ“ то сами ихъ и выполняти будете бо народъ ихъ не прийме, отже не доводте до того Америк. православну русь. Я не отъ лица руси пишу, но знаю чого єй треба, бо я самъ русинъ и русь июблю и все що для ней є дорогоє. Но и вы отче, будучи лишь платничый наємникъ, не достающій своє удержаніє отъ амер. руси, не можете такъ знова дуже выхвалятьcя, що америк. русь васъ такъ дуже любитъ. Єсли бы она васъ любила то вамъ бы и платила а то нѣ... кождый труда достоинъ награды Отже чуємо, що у насъ въ парафіи за такъ довге время вашого самохвальнего поступованія, а то бôльше 10 роковъ не має навѣдь и школы для наученія православной христіянской віры дѣтей вашихъ многочисленныхъ пароxіянъ. Отже не дівно, що вамъ и вашимъ численнымъ помощникамъ въ Нью-Іорку, треба триматися руской тощой казны якъ вошь кожуха тримается, бо вашимъ пароxіянамъ не єстъ за що вамъ платити удержаніє. Вы превадите своє житіє лишь въ тôмъ жебы похвалятъ хвалящихъ и лижущихъ васъ, а гнобити тыхъ кто считає низше своей чоловіческой чести бути вашимъ лизуномъ. О добро народа вамъ не иде, а лишь о личну корысть и честолюбіє, для осягненія котрыхъ вы готовы зробити все недоброє, що вы уже и доказали доситъ добре. Чи такому-жь подобає бути пастырю доброму?

Передайте щироє пожаданіє и членови вашой Предсоборной тройцѣ, отцу Арсенію въ Майфильдъ, Па. же если онъ не встыдаетъ ся такъ себе розхвалити по новинахъ то най яко монахъ перестане бабу тримати въ своєму домѣ. А також жебы в монастырь больше блудницъ на излѣченіє не посылалъ. якъ то выяснилось въ часѣ конвенціи. Бо монастырь предназначается для святыхъ цѣлей, и тяжко о. Ар—ній погрѣшивъ передъ Богомъ и передъ Амер. русію що допуcтивъ тую скверностъ въ то мѣстцe котре мало бути святымъ.

Делегатъ міряиинъ.

На проході.

Жінка (показуючи на другу переходячу молоду жінку): Она, бачиш, в тиждень по шлюбі втікла від мужа до своєї мами...

Муж: Се зробила розумнійше від тебе, бо ти в тиждень по шлюбі спровадила свою маму на мою нещасну голову.

ЧИТАЙТЕ!

Спис книжок, які продаємо:

* Америка..........15 ц.	Народний рух австро-угорских Русинів..........15 ц.
* Ангел та пустельник і т. і. 15 ц.	Новий Завіт..........4 дол.
Біблія Велика..........2 дол.	Образки і загадки..........10 ц.
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся..........15 ц.	Оповіданя.......... 15 ц.
* В Старім і Новім краю...25 ц.	Оповід. про заздрих богів 10 ц.
* Гріхи мілїонерів і т. п.С. 7 15 ц.	Пестрі звуки.......... 75 ц.
Дещо з історії православної місиї в Америці..........10 ц.	Про відступників від рос. православія.......... 10 ц.
Дещо про зьвірята..........30 ц.	* Про нутро землї..........25 ц.
* Дві левади і т. п. С. 5....15 ц.	Підземні скарби..........25 ц.
* Дорога любови, то Божа дорога С. 6 ....15 ц.	Покуса..........10 ц.
Драгоманів ....15 ц.	Псалтир ....1 дол.
* Еміґрант ....15 ц.	Розмова Поляка, з Русином 10 ц.
Журавлї ....10 ц.	Руско-анґлїйский словар. 20 ц.
Житє Ісуса Христа ....1.50 дол.	* Релїгійні вірованя старинних народів..........20 ц.
* Житє, заробки, орґанізації і т. н. в Спол. Державах.. 15 ц.	Смерть..........10 ц.
За красою .... 1 дол.	*Стародавні казки та оповіданя..........15 ц.
Земельне питанє .... 15 ц.	*Степові люде..........15 ц.
Зуб за зуб ....10 ц.	*Страйк..........20 ц.
* Казки про Жидів..........15 ц.	*Стріляй на смерть, робітнича драма..........15 ц.
Історія Руси з образками..10 ц.	Унія в Америці..........20 ц.
Капітал і праця ....15 ц.	*Хто з чого жиє..........15 ц.
* Книжка Рахункова.....50 ц.	* Які то є люди на земли з 25 образками.......... 50 ц.
Марія..........10 ц.	* Як мужик ходив до царя правди шукати..........15 ц.
*Многострадальний народ, огляд історії українського народу..........20 ц.	* Через кордон..........15 ц.
*Навернений Грішник....20 ц.	

Адрес треба всегда виписати анґлійскими буквами і то дуже виразно.

Swoboda, 184 Hudson St., New York